WESTERN ROMAN

LASO

CIJENA 15 d. BROJ 422

TRAGOM POKOLJA

WESTERN ROMAN

LIISO

1981

Charles C. Garrett

TRAGOM POKOLJA

LASO 422
CHARLES C. GARRETT: **TRAGOM POKOLJA**
Naslov originala: THE MASSACRE TRAIL
Recenzija: Ida Biard, novinski kritičar
Copyright: Charles C. Garrett
Prijevod: Mirjana Turudić
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: **Marcel Čukli**

LASO — Izlazi svaki tjedan — Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n. sol. o. — OOUR Informativno-revijalna izdanja n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, Redakcija »Romani i stripovi« — Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković — Adresa uredništva: »Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 — Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n. sol. o. — OOUR Novinska rotacija n. sub. o. i OOUR TM n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) »Vjesnikova« Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za godinu dana iznosi 780 d ili 702 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 390 d ili 351 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 %. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00 — Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US$ 15,00 — Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 — Privredna banka Zagreb (za »Laso«). Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d, c/b stranica 7000 d.
Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO 422 izlazi 13. 11. 1981.

I

Čovjek je pogledao na obje strane dugog mračnog hodnika. Oči su mu poput žeravica plamtjele u dubokim dupljama blijedog i pomalo izmučenog lica.

Stražar je na neobjašnjiv način otišao sa svog mjesta, i to u trenutku kad je bio najpotrebniji. Da je bilo koji drugi dan počinio tu grešku, nikad se ne bi saznalo za njegovu neodgovornost.

S lijeve strane hodnika nalazila su se improvizirana vrata. Na njima je bila izbušena rupa koja se mogla vidjeti samo pri upaljenu svjetlu.

Čovjek je prislonio uho na vrata da bi čuo što se događa s druge strane. Niz lice mu se slijevao znoj. Podigao je ruku i obrisao ga rukavom kaputa.

Pokret je bio prilično nespretan i revolver mu je ispao iz džepa. Sledio se od straha. Desnom rukom uspio ga je uhvatiti u zraku i izbjeći zvuk pada koji mu je mogao pokvariti cijeli plan.

Osjetio je hladnoću metala u ruci.

Revolver je bio težak, ali ni zadatak pred njim nije bilo nimalo lakši.

Sjetio se...

— Lijep revolver.

— I prokleto lijepa cijena koju mi računaš... kako se onò zoveš? Zaboravio sam ti ime.

— Ryker. Jack Ryker.

— Stisnuli su ruke preko tezge u maloj prodavaonici u kojoj su na zidovima bili izloženi revolveri svih oblika i veličina.

— Drago mi je što smo se upoznali, Rykeru. Moram reći da mi se ova stvar neobično sviđa. Mislim da će se i Johnu svidjeti. On je glumac. Voli da za poklon dobije nešto neobično. Ovo će ga zacijelo razveseliti, Rykeru.

Čovjek za tezgom bio je vrlo visok i neobično elegantnò odjeven za prodavača u prosječnoj prodavaonici grada poput Settlementa na Rio Verde u području Arizone. Izgledao je poput uspješnog advokata, ure-

dan i svjež, unatoč gotovo neizdrživoj vrućini.

Kupac je odmah zapazio njegov šešir. Ryker je bio odjeven u crno a šešir mu je bio također crn, ali jedna pojedinost na njemu nije mogla promaći oku. Bio je to srebrni dolar pričvršćen s prednje strane. Točno u sredini bio je probušen metkom.

– Znatiželjan sam, Rykeru. Moram pitati za šešir. Zgodan ukras za prodavača oružja. Jesi li to sam učinio?

– Puškom s udaljenosti od stotinjak koraka.

Čovjek uzdahne.

– To je bio pravi pogodak.

– Ono što mogu vidjeti, to mogu i pogoditi. Tako uvijek kažem.

– Svakako, moraš hvaliti svoje oružje, kad ga već prodaješ.

Ryker se nagnuo preko tezge. Usne su mu se iskrivile u bijesu.

– Kad si već ušao ovamo, imaš pravo reći što želiš i koliko plaćaš. Ali to je sve! A zbog ovog što si rekao moraš platiti.

– Ali nisam mislio...

– Možda nisi, a možda jesi. No ipak si dao do znanja da ne vjeruješ u preciznost koju mogu postići svojom puškom. Lijepo! Sad napravi tih stotinjak vražjih koraka da ti pokažem! Kreni! Kad ti se učini da si dovoljno daleko, reci.

– Čekaj, Rykeru – preplašeno je mucao i osjetio kako ga oblijeva hladan znoj.

– Rekao sam što da učiniš. Moram te uvjeriti u točnost svoje tvrdnje.

– Ali ja zaista nisam mislio...

Kupac je stao kraj vrata. Odlanulo mu je kad je vidio da su se Rykerove grube crte lica malo ublažile.

– Nadam se da te više ne zanimaju moje vještine s puškom.

– Ne.

– Znači, ovo ćeš ipak kupiti svom prijatelju glumcu, ha? Onda dopusti da ti kažem sve o derringeru, da ne bi rekao da nisi znao što kupuješ.

***

Čovjek na hodniku je uzbuđeno disao. Strahovao je da u jednom trenutku ne izgubi moć nad svojim živcima. Za hrabrost je prethodno popio nekoliko viskija. Pružio je ruku. Zadovoljno se nasmiješio vidjevši da ne drhti.

Osjećao je svrbež od ljepila na lažnoj bradi. Ali morao je trpjeti, jer mu je brada u kombinaciji s brkovima, mogla spasiti život.

Iza vrata je dopirao zvonak smijeh. Komad je već vidio i uživao je u odličnoj glumi Laure Keene. Tumačila je glavnu ulogu. Glumicu je upoznao, ali nije imao sreće da s njom igra. Pratio je scenu i pogledavao na sat. Morao je točno procijeniti kada nastupa njegov trenutak.

Zadatak je kasno dobio, kad je predstava već počela. Fordovo kazalište bilo je prepuno. Bila je tu na okupu krema Washingtona. Dobro je poznavao to kazalište.

Ponovo je primakao uho rupi na vratima, osluškujući svaki pokret. Pogledao je na hodnik. Stražar nije bio u blizini; John Parker je očigledno iskoristio trenutak da u miru popije piće. Kroz rupu je mogao nazreti siluete četvorice ljudi u loži nasuprot žuto osvijetljenoj pozornici.

S desne strane, tamo gdje su obično sjedili general Ulysses i njegova žena, bio je mladi par Clara Harris i major Henry Rathbone. Clara je bila kći uglednog njujorškog senatora Irra Harrisa.

Čovjek na hodniku je nagnuo glavu da bi lakše vidio drugi par u loži. Držali su se za ruke, a to je značilo da govorkanja u gradu nisu uvijek točna.

Osjetio je ponovo strah da bi ga derringer mogao iznevjeriti.

***

– Treba zapamtiti jedno o ovim derringerima, a to je da te nikad neće izdati. Pazi na svoj revolver, a on će poput odane žene isto tako paziti na tebe.

– I ti imaš revolver, Rykeru?

– Da. »Navy Colt«. Par malih revolvera. Nisu pravi derringeri, ali to je oružje koje još nije dostupno javnosti. Dobio sam ih pomoću jednog prijatelja. Mislim da će trebati najmanje godinu dana da budu u prodaji.

– Mislim da sam čuo za te derringere.

– Proizvodit će ih Remington. Kalibar 41. Dvije cijevi, jedna iznad druge.

– Rado bih vidio nešto takvo, Rykeru, ako nemaš ništa protiv toga.

– Imam.

Sjetivši se svog prethodnog iskustva s neobičnim i nestrpljivim oružarom, kupac je brzo odustao i zašutio. Bespomoćno je stajao i čekao objašnjenje.

– Čak i u malom m stu kao što je Settlement mnogo je onih koji vole revolvere. Svima ne mogu udovoljiti. Taj užitak plaća se novcem – rekao je prodavač, pustivši preplašenog kupca da još malo čeka, a zatim se nasmiješio, dotaknuo šešir i nastavio: – A sada da ti kažem nešto o derringeru za tvog prijatelja. Čemu bi mu poslužio?

Kupac se tajanstveno nasmiješio, kao da namjerava nešto važno reći. A zatim se počeškao po glavi i zbunjeno rekao:

– Pa, da se čuva. U ovo nezgodno vrijeme svakome je to potrebno, mislim. Ti nisi ni u kakvom sukobu, Rykeru?

Prvi put oružar je odmah odgovorio:

– Ja... zapravo moj otac... No, htio sam se priključiti. Zamisao je bila isključivo moja, ali sam pao na zdravstvenom polju.

– Mogu li te pitati na čijoj bi se strani borio?

Rykerove su se oči ponovo suzile.

– Moja stanovišta su nešto što obično čuvam za sebe.

– Ali po tvom naglasku, Rykeru, osjećam tonove velike države Virginije.

– Moji roditelji su neko vrijeme živjeli u Richmondu.

– Onda možda i nije pametno s moje strane da činim neke pretpostavke o tvojoj podaničkoj vjernosti Sjedinjenim Američkim Državama?

– Nikad se ne vraćam na izgubljene stvari.

– Ali moram reći da...

– Možeš govoriti što hoćeš, ali borba ne može trajati dulje od jednog mjeseca. U to sam više nego uvjeren.

– Misliš li da će početkom travnja sve biti završeno?

– Čak i prije. No ponavljam da prodajem oružje, a da se pritome ne brinem za što se ljudi bore.

– Da, Rykeru. Htio si mi nešto reći o derringeru.

***

Na pozornici Fordova kazališta gospođa Mount-Chessington je još uporno pokušavala udati svoju kćer za bogatog Amerikanca Asa Trencharda. A tada je otkrila da on nije bogat. Bio je to vrhunac predstave »Naš rodak Amerikanac«. Publika je bez daha pratila scenu u napetom iščekivanju.

U mračnom hodniku čovjek s derringerom u ruci bio je također napet i spreman za akciju.

Kroz tajnu rupicu pratio je što se događa na daskama.

– Svjesna sam, gospodine Trencharde, da niste odrasli u otmjenom društvu, a to vas ispričava zbog vašeg nedoličnog ponašanja.

Publika se počela smijati. Čovjek s hodnika stao je lijevom rukom polako otvarati glavna vrata prema loži.

Ostavši sam na pozornici, Trenchard je izgovorio:

– Nisam odrastao u otmjenom društvu, ha? Starudijo jedna, mislim da znam dovoljno da ti iščupam utrobu!

Ponovo su zagrmjeli smijeh i pljesak. Ubojica je iskoristio taj trenutak. Našao se iza leđa odabranih žrtava. Podigao je derringer i uperio cijev.

A zatim je povukao obarač.

Kad je Ryker povukao obarač da pokaže kako se derringerom rukuje, kokot je škljocnuo naprijed.

– Vraški ubija na udaljenosti do tri metra.

– Mislim da John i neće gađati na veću udaljenost. Zaista zgodan revolver.

– Među najboljima. Pogledaj izradu!

Kupac je odlučio da kupi revolver i bez daljnjih pohvala trgovca, ali nije imao načina da ga zaustavi. Konačno, to je moglo biti opasno. Bilo je vraški vruće. Htio je da što prije izađe iz trgovine koja je zaudarala po ulju i metalima.

– Dužina petnaest centimetara. Kalibar 45.

– I divna izrada – požurivao je kupac. – Ali ja bih zaista morao...

Prodavač ga nije slušao.

– Svaki derringer je specijalno izrađen. Bolji su od svakog drugog modernog oružja. Jack Ryker dobro poznaje revolvere. Znam što je najbolje. Ja ih i sâm proizvodim. Stoga sam ponosan, jer znam o čemu govorim.

– Svakako. Ali...

– Prijatelj će ti zaista biti zadovoljan.

Čovjek je uzeo derringer u ruku. Osjetio je hladan dodir metala.

– Smrtonosan, ha? – upita, jer drugu primjedbu nije mogao smisliti.

– Svako je oružje smrtonosno.

– Točno, Rykeru.

– I to samo onda kad želiš da bude smrtonosno. Ali ako ga staviš na stol i ne diraš, može tako stajati stotine godina da nikome ne učini nikakvo zlo. Postaje opasno jedino u čovjekovim rukama i ubija jer čovjek to želi.

– Ali ti također nosiš oružje. Znači, kod tebe je smrt također prisutna. To je u suprotnosti s ovim što govoriš, Rykeru.

– Možda. Ali jedno od mojih osnovnih uvjerenja u životu je

to da je bolje nositi revolver, a ne trebati ga, nego obratno: htjeti ga onda kad ga nemaš.

– Uspio si me uvjeriti. Kupujem. John će biti oduševljen poklonom.

– Rekao si da je tvoj prijatelj glumac. U Settlementu nema mnogo takvih ljudi. Je li poznat? U Richmondu sam često išao u kazalište. Možda ga poznajem.

Čovjek je stavio ruku u džep i izvadio novac.

– Možda, Rykeru. John još nije poznat, ali će se uskoro čuti za njega.

– Kako se zove?

– Booth. John Wilkes Booth.

* * *

Booth je ispalio prvi metak iz derringera i pogodio predsjednika Abrahama Lincolna. Učinak je bio strašan: metak je ušao iznad lijevog uha i izišao kraj desnog oka.

Lincoln je bio nagnut naprijed i zagledan na pozornicu. Iznenada se trgnuo natrag i krv je šiknula iz nosa i usta.

Žena je vrisnula. Major Rathbone se prvi snašao. Skočio je prema Boothu. Ubojici je derringer pao na pod, ali je brzo izvukao nož i munjevitom brzinom zahvatio ruku hrabrog mladog oficira.

Rathbone je pokušao još jednom uhvatiti Bootha kad se ovaj spotakao o ogradu lože. Ali to više nije bilo moguće. U idućem skoku preko ograde lože Booth se našao nasred pozornice.

Malo je tko od publike znao što se događa. Nastala je vriska i panika kad se Booth zakotrljao preko pozornice.

Unatoč tome što je slomio lijevu nogu Booth je uspio skočiti. Zamahnuo je krvavim nožem i povikao:

– Smrt svim tiranima!

Ljudi su se sledili. Mogli su naslutiti što se dogodilo nekoliko koraka dalje. Voda orkestra bio je posljednji koji je pokušao uhvatiti ubojicu. Ali bilo je prekasno. Booth mu je zamahom noža rasparao odijelo, ranio ga i istrčao u tamnu noć. Bio je to njegov dotad najuspješniji bijeg.

Iza njega je ostao umirući predsjednik i ogorčena gomila koja se neće smiriti sve dok se ne pronađe ubojica i svi oni koji su s njim i u najmanjoj vezi, koji su sudjelovali u tom ubojstvu.

* * *

Bio je to dobar dan za Jacka Rykera. Prodaja derringera ga je obradovala. Zatvorio je prodavaonicu i pošao prema maloj kući u kojoj je stanovao njegov otac.

Angus Ryker je bio udovac. Kuća je bila prilično trošna, iako su u njoj stanovali samo nekoliko godina. Jack se namjeravao latiti uređenja fasade, ali svaki put bi se pojavilo nešto važnije.

Ovaj put sve je moglo čekati. Dobro je obavio posao, a osim toga dan je bio lijep. Kao stvoren za lov. I bilo je zaista lijepo biti živ, radovati se i ne misliti na prošlost.

II

John Wilkes Booth je uspio pobjeći iz Washingtona. Nezadovoljstvo zbog ubojstva

predsjednika zahvatilo je cijelu zemlju. Bilo je očigledno da ubojica neće imati mnogo izgleda da se izvuče.

Slomljene noge nije mogao daleko stići. Trovanje je bilo smrtonosno. Skrovište je potražio na plantažama duhana s druge strane rijeke Rappahannock. Tamo je umro jedanaest dana pošto je prvi put povukao obarač derringera.

Širom zemlje povješali su mnogo urotnika. Kažnjen je čak i doktor Samuel Mudd, koji je samo previo Boothovu slomljenu nogu. Poslan je na doživotni prisilni rad.

U New Yorku su vladali neredi. Napadali su i linčovali svakog osumnjičenog kao simpatizera Konfederacije. Trebalo je nekoliko mjeseci da se smire duhovi i ublaži mržnja.

Našlo se ljudi koji su bili spremni da istražuju i najneznatnije veze ubojice omiljenog predsjednika. Jedan od takvih tragova vodio je u jugozapadni dio zemlje, na područje Arizone.

Bio je to grad Settlement.

***

Osamnaestog lipnja 1864. bilo je lijepo i toplo kao i svakog drugog ljetnog dana u Arizoni. Dvojica stranaca ujahala su u Settlement. Ako su tražili zabavu, grad I im nije mogao mnogo pružiti. Postojala je samo jedna trgovina, salun u kojem su radile dvije djevojke, crkva na koju je tek trebalo dograditi krov, škola bez učitelja, nekoliko desetaka kuća i javna staja. I najbolja prodavaonica oružja na zapadu Mississippija. Možda i na istoku. To je bilo gotovo sve.

Dvoje djece se igralo u prašini. Pravili su bedem oko mravinjaka. Znatiželjno su pogledali kad su pokraj njih prošla dvojica jahača i oblakom prašine poremetila njihovu igru. Neka žena, čisteći prag kuće, zastala je gledajući ih kako prolaze.

Jedan od dvojice na konjima dotakao je obod šešira u znak pozdrava, povukao uzde i upitao ženu:

– Oprostite, gospođo, tražimo čovjeka po imenu Ryker. Jack Ryker. Mislim da ima prodavaonicu oružja.

– Tamo mu je prodavaonica – pokaže žena rukom.

Jahači pogledaju u tom smjeru.

– Zahvaljujemo, gospođo.

No prije nego što su krenuli, žena je dodala:

– Ali Jack nije tamo. Otišao je u lov. Često to čini kad nema mnogo posla, kad je mirno.

– Pa čini se da je ovdje uvijek mirno – nasmije se jahač. – Ja sam Ned Hughes, gospođo. A ovo je Al Varez. Nije Meksikanac. Njegovi su došli iz Španjolske.

Viši čovjek je pogledao svog druga.

– Mislim da si dosta govorio, Nede.

– Možda želite ući u kuću, ljudi. Skuhat ću vam kavu. Jack će se možda dulje vrijeme zadržati u lovu. Smjestit ću vas u sobu za goste. Moj muž je otišao po poslu u Tuscon. Ostat će tamo nekoliko dana.

– Ovakvo nešto već dugo nisam doživio, gospođo –

nasmije se niži jahač. – Prije pet tjedana krenuli smo iz New Yorka i neprestano smo na putu.

– Ovdje ste dobro došli. Izvolite! Malo se odmorite.

– Rado bismo, gospođo, ali naš posao nam to ne dopušta.

Žena nije mogla prikriti svoje razočaranje.

– Ali ako...

Varez podigne šešir.

– Hvala, ali zaista ne možemo uživati u vašem gostoprimstvu. Kako se zovete?

– Daughton. Lindy Daughton. Baš mi je žao. Po kakvom ste to poslu krenuli kad ste neprestano na putu? Bit će da je nešto vrlo važno.

Hughes se lukavo nasmijulji.

– Važan posao. Ali možda će naš put upravo ovdje završiti. Možete smatrati da smo došli u ovu zabit da sredimo neke stare dugove.

– Nede!

– Ne brini se, Ale. Gospođa Daughton nije osoba koja bi išla od kuće do kuće i prepričavala što je s nama razgovarala.

– Hoće li Jack Ryker biti isplaćen ili on plaća, ako smijem pitati?

– Sve smijete pitati. Pravo mi je zadovoljstvo što mogu razgovarati s tako lijepom ženom.

Ona pocrveni. Hughes namigne drugu. S djevojkama bi bilo mnogo zanimljivije, a salun je mjesto gdje ih mogu pronaći. Ta sredovječna žena u prljavoj i staroj odjeći izgledala je više nego tužno.

No njihov put je zaista bio dug i iscrpljujući.

– Ale...?

– Ne. Ovamo smo došli po poslu. Kad to obavimo, odlazimo.

– Žao mi je, gospođo. No pitali ste o dugu. Moglo bi se reći da ćemo platiti, a isto tako i biti isplaćeni. Kao neka zagonetka, ha?

Ona im se nasmiješi, ne znajući zapravo ismijavaju li je ili ne. Gurnula je u stranu pramen kose što joj je padao preko čela i duboko dišući pokušala svim silama barem donekle izgledati privlačno toj dvojici stranaca.

– Skoro će noć, gospođo Daughton. Ako je Rykerova trgovina zatvorena, gdje ga onda možemo naći?

– Kod njegova oca. Tamo prijeko. Otac mu je doktor. Angus Ryker. Zadnja kuća, iza crkve.

– Čemu služi crkva bez krova?

– Nismo imali novaca da je dovršimo. Ljudi uvijek smisle nešto važnije kad treba platiti.

– Uvijek je tako, gospođo Daughton. No pronašli smo oružara, ha? Zahvaljujem vam na pomoći. Mislim da će i Jacku Rykeru to biti drago.

Obojica su još jednom s poštovanjem podigla šešir i pozdravivši ženu nastavila ulicom. Za njima je ostao oblak prašine.

Gledala ih je kako prolaze pokraj crkve i zaustavljaju se kod stare kuće doktora Angusa Rykera. Tek tada je duboko uzdahnula i ušla u kuću, ljutito zalupivši vrata za sobom.

Pokucali su tri puta prije nego što su čuli ikakav odgovor. Sunce je već bilo nisko na zapadu.

Začuli su spore korake. Obojica su držala ruke na opasačima.

– Tko ste i što želite?

Zajedno s riječima zapuhnuo ih je oštar miris viskija. Angus Ryker je bio star čovjek. Možda i nije bio tolik ostar koliko je izgledao, no jasno je da se od alkohola nitko ne pomlađuje. Kosa mu je bila potpuno bijela i zaglađena.

– Vi ste doktor? – upita Varez, pokušavajući prikriti svoje iznenađenje.

– Da. Zar ne znate čitati? Lijepo piše. Doktor medicine, diplomirao na sveučilištu u Aberdeenu 1831. Bilo je to četiri godine prije nego što sam se oženio i preselio u ovaj kraj.

Bio je pijan, ali je njegova gorčina bila očita. Dvojica jahača su se samo nijemo pogledala. Njihov prvobitni plan je bio da se Ned pretvara da pati od bolova u želucu. Na taj način bi mogli ući u kuću. Međutim... to sad nije bilo potrebno.

– Živite li ovdje sami, doktore?

– Sa sinom. Jackom. Dobar momak. Otišao je u lov.

– Zapravo želimo razgovarati s Jackom.

– Vi ste njegovi prijatelji, momci? – znatiželjno upita doktor.

– Da. Poznajemo se.

Ryker se skloni s praga. Posljednje sunčane zrake padale su na njegovo lice. Jasno su mogli vidjeti da je to čovjek na kraju svog puta. Odijelo mu je bilo puno mrlja od hrane i pića. Pretežno pića. Ovratnik košulje bio je izlizan i prljav a vrat crn kao da se nekoliko mjeseci nije prao.

– Večeras se neće vratiti, momci. Ali očekujem ga sutra u neko doba. Ili možda prekosutra.

– Bojim se da ga nećemo moći tako dugo čekati, doktore – razočarano će Varez. – Zar ga ne bismo mogli negdje pronaći?

– A, ne. Kad Jack ode u lov, nitko mu ne može ući u trag. Zašto ne uđete da porazgovaramo? Gosti su rijetkost u ovoj kući. Ovih dana ljudi i nisu razgovorljivi.

– Možda zato što znaju da ste pijanica, doktore – reče Hughes i pogleda druga.

– Što?

– Svakako da vi to niste, ali ne bih se iznenadio kad bi ljudi to mislili o vama. Prokleti narod, doktore.

Ryker nje bio toliko pijan da to ne bi shvatio.

– Bez obzira na to, momci, zašto ne biste ušli? Privežite konje, a ja ću za to vrijeme pristaviti kavu. Ostanite dok god ste u ovom otmjenom Settlementu.

Varez klimne glavom.

– Mislim da je to najpametnije. Odmah dolazimo.

Kad se Ryker okrenuo i pošao, Hughes poviče za njim:

– Hej, doktore!

– Što je?

– Ima li u kući kapljica viskija? – upita. Kad se starac okrenuo i zagledao u Hughesa, ovaj je nastavio: – Pitam, jer bi mi to trebalo zbog zdravstvenih razloga. Čuo sam da su hladne

noći u ovim krajevima.

Starac bez riječi zatvori vrata za sobom.

– Što, do vraga, da činimo? Sumnjam da ovdje možemo ostati a da onaj pasji sin ne sazna za naše namjere.

– Nešto ćemo već smisliti, Ale.

Privezali su konje i ušli u kuću.

* * *

Nagovarali su starca da pije i da razgovara, a oni su sjedili i čekali. Bilo im je dobro i toplo, tim više što je vlasnik kuće bio u njihovim rukama.

Angus Ryker je pričao o sebi. O svojoj obitelji i jedinom sinu. Još jednom je ponovio da se Jack William Ryker te večeri ne vraća iz lova.

Mogli su se odmarati i čekati dok cijeli Settlement ne ode na počinak, pa da onda krenu u akciju. Iako je kuća bila na osami, Hughes i Varez nisu htjeli riskirati.

– Još je u dvadesetim moj sin... Ima vraški spretnu ruku za revolvere, najspretniju koju sam ikad vidio... Ima još jedan poznat momak u Ivernessu, ali taj nije ni sluga Jacku.

– Hoćete li još jedno piće?

Angus je poslušno pio. Mislio je da mu je samo dobra sreća mogla poslati tu dvojicu ljudi. Jack će zacijelo biti sretan kad se vrati i vidi ih.

– Jack William. Dao sam mu ime po svom ocu i po Williamu zato što je rođen dvadeset devetog ožujka tisuću osamsto četrdeset prve. Predsjednik William Henry Harison bio je imenovan za predsjednika samo tri tjedna prije nego što je moja žena donijela na svijet našeg dječaka. Bio je to dobar znak.

– Ne sjećam se baš predsjednika Harrisona – reče Hughes.

Ryker se nasmije.

– Ne čudim se, mladiću. Nije se dugo održao na vlasti. Mjesec dana kasnije došao je na njegovo mjesto John Tyler, a o njemu ni ja ne znam mnogo.

– Vrijeme brzo prolazi, Ale – reče Hughes.

– Još malo, Nede. Nikamo nam se ne žuri.

Ryker se nasmije.

– To je istina. Ostat ćemo zajedno cijelu noć. Pit ćemo i razgovarati. Razgovarati. Vi ste Meksikanac, gospodine Vareze?

– Njegovi su došli iz Španjolske – reče Hughes.

– Ja sam iz Škotske. Došao sam ovamo sa svojom Mary. Živjeli smo u Richmondu u Virginiji.

Kad je spomenuo glavni grad, obojica su se ukočila na stolicama. Ryker je nastavio kao da ne opaža njihovo iznenađenje:

– Živjeli smo tamo sve dok Richmond nije pao. Bilo je to vrijeme koje dobro pamtim... Moj se jedinac htio boriti za svoje proklete ideale. Ja sam oduvijek mrzio nasilje. Znao sam da se Jack prijavio u vojsku. Otišao sam u regrutni ured i dao mito... Bio je to najniži potez koji je Angus Ryker ikad učinio, ali nije se pokajao.

– Vaš sin se htio boriti s buntovnicima? Jeste li to mislili reći, doktore?

– Što? – upita starac, izgubivši nit u svojim mislima i tupo se zagledavši u Vareza.

– Buntovnici. Vaš sin je bio aktivni buntovnik?

– Ne. Svojedobno je to želio biti. Ali tada je bio vrlo mlad. Mladost ludost. Jack je bio zgodan i snažan momak. Siguran sam da bi se priključio sjevernjacima da smo ostali živjeti tamo.

Varez nije bio zadovoljan. No znão je da su otkrili nešto važno i nepoznato.

– Ali htio se priključiti Johnnyjevim buntovnicima?

Angus Ryker klimne glavom i natoči još jednu čašu. Ruka mu je drhtala te je pola prolio.

– Spriječili ste ga, ali je možda tajno nastavio pomagati buntovnike. Ima za to mnogo načina. Recimo, prodavao im je oružje. Što mislite o tome?

Ryker je povisio glas i napokon je počeo vikati. Oči su mu bile razrogačene. Po licu su mu izbile crvene mrlje.

– Što...? Što zapravo želite? Ne razumijem. Ja sam star čovjek i ništa...

Na trenutak se činilo da će zaplakati. Hughes se nasmijao.

– Ne uznemirujte se, doktore. Samo razgovaramo. Konačno, rekli ste da mrzite nasilje i ratove i da vaš sin nije bio u ratu. Prema tome, zašto biste se uzbuđivali? Osim...

– Što? Govorim vam istinu.

– Dakako – reče Hughes, ustane i potapše Rykera po ramenu, gledajući svog druga koji je sjedio s druge strane stola – Samo se pitamo je li Jack možda nesvjesno pomagao buntovnicima.

– Povrijedit ćete ga.

– Glupost! Samo se želimo uvjeriti.

– Obećajte da ga nećete povrijediti!

– Kunem se da je u pitanju samo malo sređivanje dugova. I ništa više.

– Još nešto! Momci, želite li kap viskija? Loš je, ali nemam boljeg. U mom kraju ni sluge nisu pile ovakav napoj.

– Što ste ono još htjeli reći, doktore? Bolje je za vas da ispričate priču do kraja.

– U posljednje vrijeme Jack je bio zabrinut. Nije mi htio reći što ga muči. Čudno. Obično svom ocu sve govori. Sve je počelo kad se pročulo da je ubijen predsjednik Lincoln.

Varez je pogledao Hughesa. Još je stajao kraj starca.

– I što je s tim?

– Taj glumac koji je to učinio... ubio ga... Strašna nesreća. Zaista strašna.

– U kakvoj je vezi Jack s tim?

– Ne znam točno, momci. Još malo viskija? Ne? Ja ću još malo da se ugrijem. Znate, Jackova djevojka je umrla kad je Richmond bio zapaljen. Emmily Harknett. Trebalo je da se vjenčaju. Sirota, bila je vezana uz krevet nakon pada s konja. I poslije je izgorjela u vatri. Jadni Jack. Gotovo mu je srce puklo. Meni također. I majci.

– U kakvoj je vezi ubojstvo Lincolna s vašim sinom?

Ryker je bio iznenađen.

– Ni u kakvoj. Kakve veze bi tu moglo biti? Cijelo vrijeme je bio ovdje, sa mnom. Nikad nije

bio odsutan dulje od nekoliko dana. Pazi na mene kao svaki dobar sin. Kad sam rekao Jacku da ne smije u rat, poslušao me. Povukao se u svoju trgovinu i tamo radi.

– Je li kome prodao ijedan derringer?

– One male pištolje? On, da. Siguran sam da je. Jedan je prodao početkom ove godine.

– Kome? Znate li možda ime?

Ryker je bio zbunjen.

– Kako bih to mogao znati? Ne zanimaju me toliko njegovi poslovi. Ali znam da je bio jedan kupac.

Hughes uzdahne.

– Čini se da je točno ono što smo čuli, Ale.

– Da, Nede. Mislim da je ovo zaista svršetak našeg puta.

– Što to govorite, momci? Ništa ne razumijem. Moram popiti još jedan gutljaj viskija. Hladno mi je.

U kutu sobe svjetiljka je dogorijevala bacajući drhtave sjene po zidovima.

– Nede, navuci zavjese na prozore – reče All.

– Zašto ne? Dobra ideja, mladiću. Lijepo ćemo se zabavljati. Nadam se da ti ne smeta ako malo osvježim grlo.

– Samo se poslužite, Rykeru – reče Varez.

Osmijeh je zadrhtao na starčevu licu kad je pružio drhtavu ruku prema poluprazoj boci. Bio je sretan što nije sam i što su ti mladići spremni da saslušaju njegovu priču do kraja.

Prstima je upravo dotakao debelo staklo čaše kad je Varez u tom smjeru bacio svoj oštri nož. Prošavši kroz starčevu ruku, nož se zabio u drveni stol.

Angus Ryker je bio toliko pijan da mu je trebalo nekoliko trenutaka da osjeti bol i shvati što se dogodilo.

– Zaboga! – reče gotovo normalnim glasom. – Pa zašto sad to? Zašto?

Hughes se okrenuo od prozora.

– Mislim da mu moramo reći, Ale. Čovjek ima pravo da sazna zašto umire.

Ryker je osjetio jak bol. Nemoćno je jauknuo. Krv se slijevala po stolu. Drugom rukom je pokušao iščupati oštricu. Varez mu je pomogao, usput mu grubo odrezavši dva prsta.

– Ne diraj, pasji sine!

– Molim vas... pomoć... – zapomagao je nesretni starac.

– Zaveži! – vikao je Ned, obilazeći starčevu stolicu.

Vukao ga je za kosu i udarao u glavu.

– Ne! Ne!

– Da – tiho reče Varez.

Zatim je uzeo u ruke cijev revolvera i počeo divljački udarati starca po licu. Krv je šikljala na sve strane.

Uskoro je utihnulo starčevo zapomaganje.

– Ti, pasji sine, zar ne znaš? Tvoj sin je prodao revolver kojim je ubijen Abe – vikao je Varez, prateći svaku riječ novim smrtonosnim udarcem.

Ryker je izbuljenih očiju gledao u strop. Svjetiljka se već gotovo ugasila. Krv je tekla po stolu i podu. Ali onoj dvojici nije bilo teško ni u mraku završiti posao.

III

Kružile su priče da u blizini živi par opasnih planinskih lavova. Neki farmer je čak tvrdio da je jednog uspio pogoditi. Jack Ryker je krenuo u lov na njih. Ponio je svoju šarpovku. Iako je to bio jedan od njegovih uobičajenih lovačkih izleta, ponio je i navy colt i par deringera.

Nije opazio nikakav trag životinja, ali mu je bilo jasno da su istim putem nedavno morali proći Apaši. Moglo ih je biti petnaestak. Išli su prema sjeveru, suprotno od Settlementa. S Indijancima već nekoliko mjeseci nije bilo nikakvih sukoba.

Odlazeći u lov, Jack se uvijek bojao da netko ne opljačka njegovu trgovinu. Ili da je ne zapali. Ljudi su bili zli a vrijeme nemirno, pa je svaka nevolja bila moguća.

Razmišljao je zašto su se uopće doselili u Settlement. Bio je to zapravo njihov bijeg iz Richmonda, iz Virginije, i spas za sve troje. Htjeli su zaboraviti užas i početi život iznova.

A onda je, još u vlaku, groznica svladala njegovu majku i unatoč svim nastojanjima oca da je spasi, ona je umrla.

Otac je oduvijek bio sklon alkoholu. Kad su se doselili u Settlement, postao je alkoholičar. Činilo se kao da želi što prije ostarjeti i poći za svojom voljenom Mary.

Uz piće je izgubio svaki drugi interes u životu. Nije mario za svoj posao. Pomagao bi samo u onim najtežim slučajevima, ljudima kojima njegova pomoć zapravo više i nije bila potrebna. To je značilo da nisu imali dovoljno novaca ni za ono najnužnije.

Jack je razmišljao da založi kuću u banci u Tucsonu. S ocem je u posljednje vrijeme malo razgovarao. Bio je potpuno zaokupljen svojim poslom. Ljudi su do njega putovali kilometre i kilometre. Njegov savjet je bio dragocjen. To ga podsjeti na prodaju deringera onom starcu. Osjećao je tjeskobu od onog trenutka kad je u novinama pročitao vijest o predsjednikovoj smrti. Stranac je rekao da će revolver pokloniti svom prijatelju glumcu. Nekom Johnu.

Ryker potrese glavom i podbode konja. Jahao je niz manji obronak. Sunce je bilo na zalasku. Otac je valjda nešto pripremio za večeru. Pogledao je prema kući. Iz dimnjaka se nije dimilo.

Bio je to prvi loš znak. Požurio je glavno i jedinom ulicom Settlementa.

Vidio je gospođu Daughton na njezinu uobičajenom mjestu pred kućom. Stajala je i čekala. Otkako su se doselili u Settlement, ona je nekoliko puta pokušala pridobiti njegovu naklonost. Nije joj to polazilo za rukom, jer se Rykeru ni najmanje nije svidjela pomisao da bi se njezin muž mogao vratiti s puta i zateći ga s njom. To bi mu samo zagorčilo život. Dospio bi u iskušenje da učini ono najgore. S revolverom u ruci ne bi imao drukčiji izbor. Nije nikad potegnuo oružje na ljudsko biće, ali je i bez toga znao da je brz i da nikad ne bi promašio.

Stoga je samo zbog straha morao ostati gluh na Lindyne učestale ponude. U Settlementu mu je doduše bilo dosadno, ali

tog se osjećaja ne bi oslobodio spavajući s prosječnom udanom ženom.

– Jack!

Okrenuo se u sedlu i pogledao prema ženi. Bio je spreman da svaku njezinu primjedbu okrene na šalu i produži svojim putem. Ali ovaj put bilo je posrijedi nešto drugo.

– Što je, gospođo Daughton?

– Ništa, Jack, osim što su u gradu jučer bila dva stranca. Stigli su sinoć. Rekli su da vas poznaju.

Ryker osjeti kako se ježi. Iz dimnjaka nije izlazio dim... Prokleti revolver koji je prodao početkom godine! Dva stranca... Htio je pojuriti kući, ali se predomislio. Morao je o svemu razmisliti. Znao je svoju narav. Stoga se borio da se svlada i da ne prenagli.

– Kako su izgledali?

– Jedan je bio visok. Bili su prašni. Rekli su da su došli da plate račun ili da budu isplaćeni. Ne znam što su time mislili reći. Pitali su me potanko o vama.

– Imena?

– Jedan je izgledao kao da je Meksikanac, ali je iz Evrope. Mislim da je iz Španjolske. Zove se Al. Al Varez. Drugi je Ed Hugens. On je niži.

– Gdje su sada?

Ona je pogledala oko sebe, kao da bi je mogli čuti, a zatim mu je prišla bliže.

– I mene to zabrinjava, Jack. Rekla sam im da niste kod kuće. Spomenula sam lov. Mislim da nisam učinila ništa loše, Jack.

– Otišli su do mog oca? Kada?

– Sinoć. Pred mrak. Došli su s južne strane. Malo su zastali i porazgovarali, a zatim produžili do vašeg oca. Tamo se svjetlo ugasilo oko deset. Uzjahali su konje i vratili se istim putem. To je sve.

– A moj otac? Niste li svratili da vidite kako je?

– Jack, znate kakav je vaš otac. Čim vi odete, hvata se boce kao da mu je posljednja u životu. To će ga dotući nastavi li tako. Ne želim se miješati, ali...

– Znam. Niste ništa čuli?

Stajala je kraj njega, a zatim ga uhvatila za nogu i pogledala.

– Nisam sigurna, ali...

– Ali što, gospođo Daughton? – njegov strah prelazio je polako u bijes.

– Učinilo mi se kao da netko zapomaže upravo kad se ugasilo svjetlo. Još jednom sam to čula prije nego što su otišli. Nisam mogla spavati, pa sam stražarila.

– Netko je plakao? Vikao?

– Zapomagao.

– I ništa niste učinili? Koliko je vremena otad prošlo a da ni malim prstom niste makli! Dobro, mnogo hvala, gospođo Daughton. Zaista zahvaljujem.

Povukao je uzde i pojurio, a žena je umalo pala. Lice joj je bilo crveno od bijesa. Htjela je još nešto reći, ali vidjevši Jackovo lice, zašutjela je i prekrila usta rukama.

Trebala mu je samo minuta da dojaše do svoje kuće. Gospođa Daughton je još gledala za njim. Nije se okrenuo.

Brzo je sjahao i privezao konja za ogradu. Izvukao je navy colt. Druga ruka bila je spremna za par deringera.

Oprezno se uspeo stepenicama. Škripale su pod njegovim

nogama. Bio je to jedini zvuk u večernjoj tišini Settlementa. Polako su se palila svjetla u kućama. Gospođa Daughton je ušla u kuću, ali se zavjesa na njezinu prozoru malo pomakla.

Zastao je pred prednjim vratima. Osjetio je nemir. Ali već je narednog trenutka njegova ruka mirno držala revolver. Polako je gurnuo vrata. Zaškripala su. Znao je da je na otvorenim vratima dobra meta ako je tko unutra.

Čučnuo je i munjevitom brzinom se zakotrljao u sobu. Bilo je mračno. Zavjese su bile navučene na prozore. Našao se u kutu sobe. Osluhnuo je. činilo se da je kuća prazna. Nije se ništa čulo osim povremenog zujanja muha.

Osjećao se neugodan miris.

U ljetno doba na jugozapadnoj granici ne treba mnogo vremena da se osjeti prisutnost smrti.

Zrak je bio težak. Pun mirisa znoja, krvi i alkohola. Ryker je polako ustao. Što god da se nalazilo u očevoj kući, bilo mu je jasno da mu neće trebati revolver.

Kad su mu se oči privikle na tamu, pogledao je po sobi. Stol i stolica su bili prevrnuti. Malo dalje ležao je leš.

– Tata!

Taj uzvik je odjeknuo u praznoj kući i utihnuo u večernjoj tišini. Ryker je zatvorio oči i ostao nekoliko minuta nepomično stajati. Disao je duboko i jednolično.

– Nikako nisam mogao znati da će slijediti taj prokleti trag i doći ovamo! – promrmljao je.

Još nije pogledao leš. Prešao je preko sobe. Čizme su mu se lijepile za krv po podu. Razmaknuo je zavjese na prozorima. Vani je još bilo dovoljno svjetlosti.

Tek tada se okrenuo prema mrtvom tijelu svog oca, doktora Angusa Rykera, prema onome što je od njega ostalo poslije nasilničkog čina.

Kad mu je zaručnica umrla u ruševinama Richmonda, John Ryker je sam plakao za njom. Kad mu je zatim umrla majka, plakao je s ocem. Sad više nije ostala nijedna suza.

Ryker je bio potpuno sam.

IV

Sat kasnije je Lindy Daughton s jednom ženom i jednim muškarcem iz Settlementa došla u Rykerovu kuću.

Tada je već sve bilo pospremljeno. Svaka stvar je bila na svom mjestu. Jedini vidljivi znak nasilja bio je duboki rez na stolu, gdje je Varez, probivši ruku Angusa Rykera, zabio nož u drvo.

Jack Ryker je izišao pred njih. Bio je samo u košulji. Rukavi su mu bili zasukani. Opasač je još bio na svom mjestu.

– Pozdravljam dame – rekao je. – Zar tom starudijom nekoga mislite ustrijeliti? – upita, pokazavši na staru pušku koju su nosili.

– Ne, Jack, ali smo mislili... Tvoj otac... Gospođa Daughton nam je rekla da je možda ozlijeđen – reče čovjek.

On im se nasmiješi, no oči su mu ostale hladne.

– Možda gospođa Daughton ima pravo. Uđite i uvjerite se da je vraški imala pravo.

Poveo ih je prema stražnjoj sobi, otvorio vrata i pustio da

uđu. Žene su se ukočile vidjevši ispruženo tijelo na dugom stolu.

Bilo je to tijelo Rykerova oca. Oprano i odjeveno. Sada je mnogo bolje izgledalo. Ali nije bilo moguće sakriti tragove smrtonosnih udaraca po licu.

– Neka nam bog pomogne – reče Lindy Daughton, virujući kroz vrata.

Nije izdržala, stavila je ruke na usta.

– Možda će vama pomoći, gospođo, no za mog oca nije ni malim prstom maknuo. Dobro su ga sredili. Polomili su mu sva rebra, sve kosti i sve što se moglo slomiti. Čak su mu odsjekli prste s ruku.

– Jack, ja...mi... što ćete učiniti? To su mogli uraditi samo luđaci!

– Možda i nije tako.

– Nitko za to nije imao razloga.

– Prije nekoliko mjeseci prodao sam nekom čovjeku deringer. To je mali džepni revolver. Nikad prije tog čovjeka nisam vidio. Ni poslije. Ali mislim da je upravo tim revolverom ubijen predsjednik.

– Lincoln! Kako to misliš, Jack? Sigurno postoje stotine takvih revolvera.

Ryker pogleda čovjeka.

– Bene, u to sam se i sam uvjeravao. Čak sam i povjerovao da je to moguće. Ali su se pojavila ona dvojica i zvjerski ubila mog oca. Učinili su to misleći da je mojim revolverom ubijen predsjednik.

– Kako znaš?

Ryker zavuče ruku u džep i izvadi komad papira.

– Ostavili su mi ovo.

Bila je to loše ispisana poruka. Ben je prinese svjetlu i pročita.

»Rykeru«, pisalo je, »prešli smo čitav Zapad da ti održimo ovu lekciju. Budući da te nismo našli, u zamjenu smo uzeli tvog oca. Možda više nećeš prodavati revolvere kojima ubijaju predsjednike. Uhvatili smo tvog prijatelja Bootha koji gađa u leđa, a uhvatit ćemo i tebe. Ako nam ne vjeruješ, bit ćemo u Tucsonu još tjedan dana. Dođi i uvjeri se.

A. Varez i E. Hughes«

Nitko ne reče ni riječi dok je poruka išla iz ruke u ruku. Na kraju je Ryker ponovo stavi u džep. Lindy Daughton je konačno prekinula šutnju.

– Što ćete učiniti, Jack?

– Ubit ću ih – reče tiho. – Idem u Tucson da obojicu sredim.

* * *

Trebalo je tri dana da se sve uredi za pokop Angusa Rykera na malom groblju u Settlementu. Jack je znao da je njegov otac oduvijek želio da bude pokopan kraj svoje voljene žene Mary, ali za to nije bilo mogućnosti.

Imao je nekih poslova u banci u Tucsonu, ali to je bila samo isprika za njegov put. Pravi razlog bio je drugi.

Pokušavao je ostati miran uvjeravajući se da i ubojice njega žele smaknuti. Ako u Tucsonu zaista namjeravaju ostati tjedan dana, malo će se ohladiti misleći da je on primio njihovu poruku i pobjegao. Ubojice će se sve to vrijeme mirno izležavati. To će mu zacijelo biti u prilog. Njegov će zadatak biti mnogo lakši.

Imat će dovoljno vremena da sredi i ostale poslove.

Na sprovod su došli svi stanovnici Settlementa. Bilo je kasno poslije podne. Vruće i sparno. Na otvorenom je bilo mnogo ugodnije. Puhao je blag povjetarac.

Ryker je pogledavao prema planinama i dalekim vrhovima što su se tajanstveno uzdizali prema nebu. Ništa, baš ništa se nije moglo dogoditi da vrati život njegovu ocu.

Pogrebnici su stali spuštati lijes u otvorenu raku. Dvije žene su zaplakale.

Ryker im uputi pogled pun gorčine. Kad je s ocem došao u Settlement, obojica su bila osamljena i nesretna zbog gubitka majke. Ali tada im nitko nije uputio nijednu toplu riječ. Nitko im nije pomogao onda kad im je bilo najteže. Otac se odao alkoholu. Građani su za njih sačuvali samo prezir.

Angus Ryker je bio dobričina. Nije u životu ni mrava zgazio. Možda je pogriješio samo jednom u životu, a to je bilo onog dana kad je podmitio oficira u regrutnom uredu u Richmondu. Htio je svog sina spasiti vojske.

Lopate su se zarile u zemlju i prvi grumeni su pali po lijesu.

Ryker je gledao humak ispod kojeg je ostao počivati njegov otac.

– Učinit ću sve što mogu, oče – šaptao je. – Jednog dana premjestit ću te na drugo mjesto. Bit ćeš kraj majke. Nadam se da ću to moći učiniti. To si želio, znam. Ali najprije moram obaviti jedan posao u Tucsonu.

Građani Settlementa još su odavali posljednju počast Angusu Rykeru.

Prije nego što su se ljudi razišli, Ryker je rekao:

– Zahvalan sam vam, stanovnici Settlementa, što ste mi danas pomogli. Žao mi je što za vas sada ništa ne mogu učiniti. Ne ostajem u gradu dulje od pet minuta. Vraćam se za tjedan dana ili se uopće neću vratiti.

– Mogu li za tebe išta učiniti, Jack? Ja ili bilo tko drugi iz ovog rada.

– Ne, Bene. Zahvalan sam ti na razumijevanju. Neke stvari čovjek sam rješava. Pomoći će mi ovo – pokaže na svoj »Navy Colt«.

– Idete li za onom dvojicom, gospodine Rykeru? Sve do Tucsona?

On stavi šešir na glavu i zagleda se u daljinu. Trebalo mu je nekoliko trenutaka prije nego što je odgovorio.

– Do Tucsona, gospođo Bodeen. Slijedit ću ih sve do Tucsona. Slijedit ću ih, naime, sve do pakla ako bude potrebno.

V

Jack W. Ryker je jahao uz Rio Verde, prelazeći Casa Grande sa sjeverne strane prema Tucsonu. Bila je to zemlja Pima, indijanskog plemena koje je prema bijelcima bilo prijateljski raspoloženo. A ako ne prijateljski, onda barem nisu pokazivali nikakve znakove neprijateljstva. Tucson je bio na istoku, u neposrednoj blizini zemlje koja je bila u rukama Apaša. Građani Tucsona nisu se mogli pohvaliti da im je ijedan Apaš prijatelj.

Prošlo je tek šest dana otkako je na zvjerski način u Settlementu ubijen nesretni Angus Ryker. Jack se nadao da će ubojice održati obećanje i čekati tjedan dana. Morali su znati da će Ryker doći sa sjevera, a to je značilo da su pomno pazili na svakog pridošlicu. Jack je pažljivo obilazio grad. Ulogorio se na provjerenu i sigurnu mjestu. Čim se pojavilo sunce, poveo je konja na drugu stranu, kao da dolazi s juga.

Ali nikoga nije sreo niti je itko njega opazio.

* * *

U Tucsonu je postojao samo jedan hotel, ali je bilo nekoliko saluna i luksuznih kuća koje su se iznajmljivale za dobar novac. Luksuzan smještaj mogli su si priuštiti samo bogataši.

Većina ljudi morala je biti zadovoljna najlošijim smještajem, a mnogo ih je spavalo pod otvorenim nebom.

U jeftinijim salunima bilo je spavaćih soba s krevetima između kojih se jedva moglo proći. U najboljem slučaju postojalo je i ogledalo i umivaonik.

No ljudi su većinom prolazili kroz Tucson, a oni koji su ostajali dulje bili su ionako mrtvo pijani te im je sve bilo dobro.

Varez i Hughes nisu bili ljudi koji bi prešli onoliki put sa Zapada da bi sjedili i čekali tjedan dana negdje u stajama. Zacijelo su potražili zabavu u salunima.

Ryker nije bio čest gost saluna, no ipak ih je dovoljno poznavao. Odlučio je da najprije obiđe grad. Rano ujutro u salunima je mogao zateći samo čistače. Djevojke su u to vrijeme vjerojatno još spavale a gosti i osoblje saluna bili su kod kuće.

Dakle u blizini su morali biti jedino oni koji su čistili smeće slatkog noćnog života. A oni neće birati način da od ranog gosta izvuku neku paru.

Za nešto više od trideset minuta Ryker je uspio otkriti da su dvojica koju je tražio odsjela u salunu »What Cheer«.

Prijavili su se pod pravim imenima. No budući da su tražili račune, čovjek reče Rykeru da tog jutra najvjerojatnije namjeravaju otići.

To je značilo da na raspolaganju nije imao mnogo vremena.

* * *

Glavna prostorija u »What Cheeru« bila je lijepo uređena. Barman je brisao čaše. U pokrajnoj, manjoj prostoriji Ryker je kroz polunavučene zavjese mogao vidjeti da partija pokera još traje. Pet-šest ljudi sjedilo je tamo u kaputima. Prema hrpi novca što je ležala na zelenom stolu nije se moglo zaključiti da je posrijedi veća igra.

Bilo je moguće da su obojica za tim stolom. Ryker je krenuo prema baru. Nalaktio se na sjajni šank.

– Čime vas mogu uslužiti, gospodine?

– Za početak pićem – odgovori Ryker.

– Odmah – odgovori barman i donese bocu. Kraj nje

stavi čašu. – Jeste li po poslu u Tucsonu?

– Da. Moram nešto srediti u banci u vezi s ostavštinom svog oca. Umro je prije tjedan dana. Valjda od srca.

– Do đavola, kako se to moglo dogoditi?

Ryker se sjeti nagog, izmrcvarenog tijela koje je našao pokraj srušenog stola po povratku iz lova.

– Samo se jedne večeri prevrnuo preko stola.

– Grozno, zaista grozno! Ali to je ipak bolje nego ono što je doživjela moja majka. Sirotica, nekoliko mjeseci se mučila i umirala. Na kraju je od nje ostao živi kostur.

– U Tucsonu moram predati i jednu poruku. Mislim da je taj čovjek ovdje.

– Znate li mu ime, gospodine?

– Znam. Dvojica su. Sjevernjaci. Jedan se zove Varez. Izgleda kao Meksikanac. Drugi je Hughes.

Barman klimne glavom.

– Točno. Poznajem ih obojicu. Hughes malo previše priča za moj ukus. Onaj drugi šuti. Hej...

Činilo se kao da namjerava nešto reći, ali se predomislio. Ryker otkopča remen na »Navy Coltu«. Iza visokog šanka barman taj pokret nije mogao vidjeti.

– Što je?

– Ništa. Baš ništa, gospodine.

Ryker se nagne naprijed. Glas mu je bio vrlo tih a pogled usmjeren na barmana.

– Nisu li možda ta dva gospodina zamolila da malo pripazite na njih?

– Ne, nikako. Nisam ja takav čovjek, ne bavim se takvim poslovima. Još jedno piće, gospodine? Ovo na račun kuće. Časti gospođica Harman i »What Cheer«.

Ryker izvuče teški revolver i položi ga pred barmana.

– Što...? – ustukne barman. – Čemu to, gospodine?

– Bavim se revolverima. To mi je posao. Ovaj mi je najmiliji. Prava ljepota. Neznalice misle da je vojni model iz 1860. Veoma mi se sviđa. Neki vole kalibar 36. Ali ovaj gađa bolje od ikojeg. U svom poslu, gospodine, pretpostavljam da ste imali prilike vidjeti mnogo revolvera.

Barman se znojio. Činilo se da čitavu vječnost briše jednu čašu.

– Molim vas, gospodine...

– Samo vi temeljito očistite tu čašu. Duljina ove cijevi je idealna. Nedavno mi je poremetila račune i način razmišljanja, ali to na kraju krajeva i nije važno.

Barman je drhtao. Bio je blijed kao krpa.

– Rekao sam ono što mislim. Naime, pitao sam jesu li vam možda Varez i Hughes naredili da ih obavijestite ako se tko bude raspitivao za njih. Drugim riječima, trebalo bi ih nekako upozoriti.

– Ne, kunem se da ne...

– Ne bih se kleo da sam na vašem mjestu. Barem dok ja ne kažem svoje. Čovjek ne bi smio umrijeti s prljavom lažju na usnama.

– Umrijeti!

– Pssst! Tiho govorite! Nije nam u interesu da cijeli Tucson zna za naš posao. Dakle, jesam li nešto rekao o umiranju? Htio

sam vam samo dati do znanja da shvaćam da ste se morali složiti s onim što su vam rekli. Nemam pravo da se ljutim zbog toga. Zaista.

– Onda... ne ljutite se?

– Ne – Ryker napravi dugu stanku. – Ali... – opet zastane – ali to bih ipak mogao krivo shvatiti, dragi prijatelju, ako u tom smislu nešto učiniš. Moraš mi samo reći u kojoj su sobi. Poslije toga mirno nastavi svoj posao. Briši čaše. O ovome nikome ni riječi! Jasno!

Ryker je revolversku cijev pritisnuo na barmanov vrat dotičući Adamovu jabučicu hladnim metalom. Barman je drhtao i kolutao očima, kao da će vrisnuti ili stropoštati se na pod.

– Kunem se, gospodine Rykeru, nikome ni riječi neću reći.

– Tako. Baš mi je drago što si upamtio moje ime. Morali su ti ga oni reći, jer ja se nisam predstavio.

– Rekli su mi. Davno. Čim su došli. Rekli su da ste oružar. I da ćete se rastrgati dok ih ne ubijete. Obojicu.

Ryker se nasmiješi.

– Koliko ti plaćaju?

– Dnevno dolar. I još dvadeset dolara ako im javim kad stignete.

– U kojoj su sobi?

– Meksikanac je u osamnaestici. Drugi je na katu više, u sobi broj dvadeset tri.

– Dobro – reče Ryker i pažljivo povuče revolver. – Mislim da je pošteno što ti plaćaju. Ja ću to također učiniti. Hoću reći, također ću ti nešto dati.

– Što, gospodine?

– Mogućnost da ostaneš živ.

* * *

Ryker je nečujno poput mačke pošao uz široke stepenice. Okrenuo se prema salunu. U tom trenutku počeli su se razilaziti igrači pokera. Zaustavljali su se uz bar i pozdravljali barmana.

Barman je stajao na istom mjestu na kojem ga je Ryker ostavio. I dalje je brisao istu čašu. Ryker je shvatio da se zbog njega ne mora brinuti.

Namjeravao je najprije poći do Vareza, jer je po riječima Lindy Daughton on bio voda akcije. Ali plan mu je poremetila žena koja je čistila hodnik. Tiho je produžio na drugi kat. Išao je uskim stepenicama na kraju kojih su bila vrata. Bila su postavljena vjerojatno zato da mušterije s djevojkama ne bi ometala galama iz saluna.

Ryker je pažljivo otvorio vrata. Pomisao na vrata i Vareza koji je bio kat niže dala mu je novu ideju. Stajao je u mračnom kutu hodnika da još jednom provjeri svoje deringere. Bili su puni.

Došuljao se do sobe broj dvadeset tri. Bio je uzbuđen. Dlanovi su mu se znojili. Bilo je to prvi put u njegovu životu da goni čovjeka, a to je izazvalo neugodan i čudan osjećaj. Znao je da će za nekoliko minuta ubiti ili biti ubijen.

Sjetio se što mu je jednom rekao neki revolveraš: »Kad revolveri progovore, smrt je njihova posljednja riječ«.

Protrljao je ruke o hlače i obrisao znoj. Prsti su sada bili spremni za akciju. U hodniku

su bile upaljene svjetiljke i osvjetljavale su vrata zatvorenih soba. Sve je bilo tiho. I vrata na vrhu uskih stepenica bila su zatvorena. Ni najmanji šum nije dopirao iz saluna.

Stojeći pred vratima sobe broj dvadeset tri, začuo je glasove. Osvrnuo se na obje strane hodnika. Netko je pjevušio. Prislonio je uho na vrata.

Lijevom rukom dotaknuo je kvaku. Htio je provjeriti je li zaključano. Polako je otvorio vrata. Pjesma je prestala. Ryker je stao.

– Gdje su mi hlače, ti, debela...

Djevojka je nešto rekla, ali Ryker je nije razumio. Čuo je kako se na hodniku iza njega jedna vrata otvaraju. Brzo se okrenuo.

Bila je to jedna od salunskih djevojaka, potpuno naga. Nešto je mrmljala i prošla hodnikom. Nekoliko trenutaka kasnije čuo je kako su zalupila vrata.

– Moram ići, maco. Nije vrijeme da to činimo. Konačno, nemam više novaca da trošim na tebe. Dodaj mi hlače. Odlazim.

Ryker nogom gurne vrata.

Hughes je ležao na krevetu. Bio je samo u prljavoj staroj potkošulji. Kosa mu je bila razbarušena. Izgledao je kao da se probudio prije pet minuta. Zažmirkao je prema čovjeku u crnom odijelu koji je ušao u njegovu sobu.

– Ryker! Zaboga!

– Točno, ja sam, Hughese, prljavo kopile!

Čovjek je sjeo u krevetu. Ruke mu se nisu vidjele. Bile su skrivene pod plahtom. S desne strane bila je manja soba. Ryker opazi kako glava proviruje kroz odškrinuta vrata.

– Zatvorite vrata, gospodice. Ništa vam se neće dogoditi – poviče Ryker.

– Što ćeš učiniti, Rykeru? Ubiti me na isti način kao što si sredio da bude ubijen predsjednik?

– Mom ocu nisi dao nikakve šanse.

Hughes se uzvrpoljio u krevetu.

– Imam ovdje mnogo prijatelja. Učiniš li što, svi će se začas okupiti

Ryker potrese glavom.

– Nije točno. Samo je u osamnaesticí tvoj prijatelj Meksikanac. To je sve.

Hughes slegne ramenima.

– Onda jedino mogu učiniti... ovo!

Izgovorivši posljednju riječ, munjevitom brzinom bacio je jastuk prema Rykeru, koji je stajao kraj vrata. Ovaj se hitro nagnuo natrag i udarivši ramenom u vrata uz trijesak ih zatvorio. Istodobno, izgubivši ravnotežu, povukao je navy colt.

Znao je da je dovoljno brz za čovjeka koji je sjedio u krevetu.

Ali Hughes je izveo još jedan trik s jastukom. Ispod njega je bio teški dragon colt. Povukao je i opalio kroz jastuk.

Nekoliko mjeseci prije toga jedan čovjek lijepa izgleda došao je u Settlement i zamolio Jacka Rykera da mu popravi slomljeni držak na vojničkom koltu iz 1860. godine. Dok je Ryker popravljao revolver, čovjek je pričao o pucanju, o trikovima s revolverom koji su mu mnogo puta spasili život.

Ryker ga je upitao koji je njegov najdragocjeniji savjet ako se čovjek nade u neprilici da se bori za život.

Odgovorio je: »Morate govoriti i govoriti. Ali ako znate da morate pucati, onda pucajte.«.

Nikad nije zaboravio savjet tog mladog čovjeka. Imao je nadimak Mali Arkansan, a pravo mu je ime bilo John Wesley Hardin.

Ali kad se našao u prilici da se posluži tim savjetom, sve je naprosto zaboravio.

Htio je da Hughes prvi puca. Taj prvi metak trebalo je da mu bude i posljednji.

Soba je bila u oblaku perja. Jastuk je ublažio prasak revolvera.

Ryker je pao. Revolver je držao u rukama, ali zbog perja više nije znao u kojem bi smjeru morao pucati. Prvi put u životu našao se na ivici panike.

Hughes je ustao. Stajao je poput bijelog anđela u bjelini perja s revolverskom cijevi uperenom u Rykera.

– Ovo si loše izveo, oružaru – nasmijao se Hughes. – Sad ću reći Clariti da dovede Ala. Mislim da bi bio silno nesretan da ovo propusti.

Rykerovi prsti dotakli su vrh desne čizme. Još jednom je pogledao smrti u oči.

– Da, Al će biti zadovoljan s malim starim Nedom – doda Hughes. – Čekaj, oružaru – prisjeti se. – Ne bih te smio ovako ostaviti. Al te može vidjeti i mrtvog. Zbogom, oružaru.

Soba se zatresla. Zagrmio je pucanj. Zatim još jedan. Onda je zavladala tišina.

A zatim se prolomio vrisak.

VI

Ryker je ustao i još jednom pogledao čovjeka koji je na zvjerski način ubio njegova oca. Bila je to prva Rykerova žrtva. Drugi put, znao je, bit će lakše.

– Ako si došao govoriti, onda govori – reče Hughesu. – Ali ako si došao ubiti, onda ubij. Mislim da je moj prijatelj Mali Arkansas imao vraški pravo.

Iz susjedne sobe začuje se jedan vrisak. Vrata su bila zatvorena, ali se grcanje moglo jasno čuti. Ryker shvati da je u sobi tek nekoliko minuta. Ispaljena su tri metka. Djevojka je vriskala, no nitko se na to nije obazirao. Ili nitko doista ništa nije čuo. Bit će da su zidovi vraški debeli, a mušterije kod Dolly Harman temeljito koriste svaku plaćenu paru.

Ryker je pažljivo napunio revolver koji je nosio u malom džepu kaputa. Uza se je uvijek imao nužni pribor i dovoljnu količinu municije. To su bile samo sitnice. Pravi alat držao je u torbi na sedlu.

Zatim je pošao do vrata susjedne sobe. Otvorio ih je. U kutu je sjedila gola debela djevojka. Ruka joj je bila na ustima, oči crvene.

– Mrtav je – reče joj. – Više vas nikad neće zlostavljati – doda, opazivši ožiljke na djevojčinim ramenima

– Jesi li ga ti ubio? – upita djevojka tupo.

– Jesam, gospodice. Vi sad ostanite gdje jeste, a ja idem van. Moram završiti započeti posao. Idem u hodnik. Čekat ću tamo neko vrijeme. Ako slučajno izidete, provest ćete se kao i

ovaj. Jesmo li se dogovorili?

Djevojka klimne glavom. Kad se okrenuo i pošao, ona reče:

– Rekao je da ćemo se vjenčati. Sad si ga ubio. Što da radim? Radila sam tolike dane, a ono ništa. Nemam ni prebijene pare. Kako ću živjeti? Ako ne pobjegneš, ubit će te njegov prijatelj.

* * *

Ryker je radi sigurnosti pričekao neko vrijeme pred vratima. Ali sve je bilo tiho. Nije se čuo nijedan pokret iza zatvorenih vrata.

Kad je došao na hodnik prvog kata, mogao je čuti prigušene glasove što su dopirali iz saluna. Čistačice više nije bilo. Put do žrtve bio je slobodan. Soba broj osamnaest bila je s lijeve strane na kraju hodnika, s pokrajnim prozorom preko kojeg su bile navučene zavjese od smeđeg baršuna.

Uhvatio je kvaku. Vrata su bila zaključana.

Još jednom obriše desnu ruku o hlače, a zatim podigne lijevu i zakuca.

Zakucao je još jednom i tek tada čuo odgovor:

– Tko je?

– Gospodin Varez?

– Tko je, do davola? I kako samo možete uznemirivati čovjeka kad spava?

– Ovdje barman, gospodine Vareze. Rekli ste da napravim račun.

Ryker se nadao da mu barman nije lagao o računu. Ako jest, mogao je očekivati da olovo iz Varezova revolvera raznese vrata. Sklonio se stoga korak u stranu i stao do zida.

– Točno, rekao sam – oglasio se Varez. Kao Hughes, činilo se da se i ovaj teško budi. – Prokletstvo! Zašto me gnjaviš? Gurni račun ispod vrata i nestani! Silazim za dva-tri sata. – Gospodica Harman je rekla da ga osobno uručim. Znate kakva je ona.

– Dobro, dobro – progunda Varez. – Pričekaj da obučem hlače.

Ryker je čekao. Iz saluna je dopirao žamor. Bio je uvjeren da čuje barmanov glas. Nadao se da neće učiniti nikakvu glupost.

Prvi put se upitao što će raditi kad sve ovo prođe. Možda će se vratiti kući i nastaviti svoj posao. I biti svakim danom sve bolji. Ako postigne velik ugled, ljudi će iz najudaljenijih krajeva dolaziti da bi čuli savjet Jacka Rykera. Tada će se moći preseliti iz Settlementa u neki grad koji će mu omogućiti da ostvari svoje ambicije. Možda će se oženiti i imati djece.

Sve je bilo moguće ako su Hughes i Varez jedina dvojica koja ga gone.

U tom trenutku vrata su se naglo otvorila. Pred Rykerom je stajao tamnooki Al Varez. Bio je u hlačama i puloveru.

Ryker je lakim pokretom ruke izvukao navy colt. Čovjek je ustuknuo.

– Koji je sad ovo vrag?

– Vrati se unutra. Tvoj prijatelj Hughes je bio mnogo brži. I budniji. Bit će da je ranije ustao. Odmah je pogodio tko sam.

– Zaboga! Ryker!

– Točno! John Ryker – reče i udari ga revolverskom cijevi u trbuh. – Upoznao si mog oca,

Vareze. Sad je došao trenutak da upoznaš i mene.

Ryker je nogom zalupio vrata, našavši se nasamu u sobi s Varezom.

– Gdje je Hughes?

– Hughes? Pretpostavljam da bi već mogao biti s mojim ocem.

– Nećeš me valjda ubiti ne davši mi nikakvu šansu?

Rykerovo lice bilo je neumoljivo.

– A kakvu si ti šansu dao mom ocu, Vareze? Mene si zapravo gonio. Nisi mogao pričekati – rekao je unatoč Hardinovu savjetu da ubije ako treba ubiti.

Htio je saznati koliki je lanac kojim je vezan za ubojstvo u Washingtonu. Zanimalo ga je hoće li taj lanac uopće moći biti prekinut ili će ga cijeli život progoniti.

– Slušaj, Rykeru, hajde da se nas dvojica nagodimo!

– Slušam te, Meksikanče.

– Nisam ja Meksikanac. Moj otac se doselio iz Španjolske.

– A moj iz Škotske. Što predlažeš, Vareze?

Na hodniku su se začuli koraci. Ryker je bio na oprezu, s revolverom u ruci. Zakoračio je bliže Varezu.

– Imaš li ovdje prijatelja, Vereze?

– Ne, kunem se da nemam. Nitko ne zna da smo ovdje Ned i ja. Poveo sam ga zato što voli ubijanje. Ja ne volim, ali sam pretpostavljao da bismo za sve to mogli dobiti neku nagradu.

Koraci su utihnuli.

– Nitko osim vas ne zna gdje je kupljen derringer?

– Nitko. Kunem se životom.

Netko je pokucao na vrata.

Rykeru je preostalo da povuče još samo jedan potez.

– Rykeru, kunem ti se! Nitko ne zna. I ne bih to nikome rekao. Obećavam ti.

– Vrlo dobro – reče Ryker i potegne obarač.

Metak je prošao kroz grlo. A zatim su uslijedila još dva pucnja. Ryker je odlučio da temeljito obavi posao.

U usporedbi s prizorom u Hughesovoj sobi ovaj put nije bilo mnogo krvi. Varez je nepomično ležao na podu. Život je brzo istekao iz njegovih žila.

Rykerova osveta bila je slatka.

– Vareze! Otvaraj ta prokleta vrata i izlazi!

Polako, kao da je u Settlementu, Ryker je napunio revolver i mahnuo rukom kao da želi rastjerati barutni dim.

Na hodniku se čulo šaptanje. Čuo je i barmenov glas. Nadjačavao je ostale.

– Gospodine Rykeru! Jeste li unutra? Izidite! Desetak naoružanih ljudi opkolilo je salun.

Ako uspijem spasiti glavu, pomislio je Ryker, vratit ću se ovamo jednog dana da zauvijek zatvorim usta barmenu.

– Tko god da je unutra, predlažem da s podignutim rukama izide van. Ja sam predstavnik zakona u Tucsonu. Nikoga dva puta ne pitam. Imate na raspolaganju pet minuta.

Ryker zamišljeno pogleda leš. Krv je još kapala iz rana.

– Četiri. Tri.

Ryker je pogledao revolver u ruci i potresao glavom.

– Dva. Jedan.

– Izlazim, šerife. Čekajte trenutak.

Gurnuo je vrata pred sobom. Ruke su mu bile podignute a dlanovi okrenuti naprijed, kako ne bi bilo zabune o njegovim namjerama. Htio je pokazati da ne želi pucati.

Na hodniku je stajalo najmanje deset ljudi. Svi su u rukama imali revolvere. Zbog profesionalne deformiranosti Ryker je najprije zapazio oružje, a tek onda ljude.

U pozadini je stajao barmen. Tresao se poput trske na vodi.

– Nisam vas ja odao, gospodine Rykeru. Nisam ništa rekao. Šerif je naišao... sam je došao... ne znam...

– Zovete se Ryker? – upita visok, krupan čovjek. Ispod desnog oka imao je ožiljak i još jedan iznad gornje usne, koji je prikrivao brkovima. Na sivom kaputu nosio je zlatnu zvijezdu.

– Točno. A vi ste šerif?

Čovjek klimne glavom. Cijev njegova revolvera bila je u visini Rykerovih prsa.

– Da – odgovori šerif. Zatim je provirio u sobu. U kutu je vidio tijelo obliveno krvlju. – Ubili ste Meksikanca i onog momka na prvom katu?

– Nije on Meksikanac. Roditelji su mu došli iz Španjolske. Šerife...

– Zovem se Frank Nolan. Pokušavam održati red u Tucsonu.

– Mogu li spustiti ruke, šerife?

– Svakako. Ako učinite neki krivi pokret, imat ćete nepotrebnu rupu u trbuhu. Barmen je rekao da ste se raspitivali o toj dvojici. Je li to točno?

– Točno je. Želite li znati zašto?

Šerif se nasmijulji.

– Ne, gospodine Rykeru. Obojica smo dovoljno pametni da ne moramo suvišno trošiti riječi.

– Što da onda učinim?

– Dođite u moj ured za satdva. Moram obaviti neke poslove s liječnikom. A onda vam isplaćujem četiri stotine dolara.

– Četiri stotine dolara?

– Nagrada, gospodine Rykeru. To je cijena za ovaj par, bez obzira na to jesu li mrtvi ili živi.

Šerif se nasmijao i zabacio veliki crni šešir.

Bio je to zaista dobar dan.

VII

– Dvjesta pedeset dolara za Meksikanca. Samo mi nemojte reći da je došao iz Španjolske. Čuo sam da je rođen nedaleko od Duranga i da mu je pravo ime Alfredo Varez. Južno od granice za njim je raspisana potjernica. Šteta što ga niste mogli dovesti tamo i tražiti nagradu. Ali i ovako je dobro.

– A što je s Hughesom? – Ryker još nije mogao vjerovati da će za svoju osvetu biti i nagrađen. Ne samo da je osvetio oca već je sada stajao pred državnim činovnikom da mu ovaj preda nagradu za dobro obavljen posao.

– Ned Hughes je imao još nekoliko imena, a jedno od njih je bilo i Brandin Will. Nisu oni bili veliki kriminalci. Stoga i nagrada nije velika, ali bit će dovoljna za vaš povratak kući, gospodine Rykeru.

– Točno je, šerife Nolane – odgovori Ryker.

– Mislim da ne znam kako vam je ime.

– Jack. Ja sam oružar iz Settlementa. Tamo sam živio sa svojim ocem.

Šerif klimne glavom.

– Izvrsno. Biste li mogli pogledati ovu moju prokletu starudiju? Neki vrag nije u redu. Nije balansirana.

– To je isto kao da za ženu kažete da nije za krevet. No ako je dobra, čovjek od nje ipak može učiniti čuda. Kao i od puške. I revolvera.

– Ovaj sam platio osamnaest dolara. Čovjek koji mi ga je prodao rekao je da je najbolji komad u okolici.

– Prilično je težak. Po mom mišljenju i prilično dugačak. Duži od trideset pet centimetara. Ne, šerife, na vašem mjestu, s obzirom na dužnost koju obavljate, ne bih ga nosio.

Nolan izvuče revolver i pogleda ga.

– Ali nikad me nije izdao.

– Vjerojatno i neće, jer unutra je sve u redu. Ali smeta balans i težina. Da sam ja šerif Tucsona, vjerojatno bih se odlučio za navy colt poput ovog mog ili za policijski model kalibra 62. Istog kalibra kao i ovaj, samo sa šest metaka. Vi najčešće pucate iz blizine. Stoga vam je prije svega potrebna brzina.

– To je točno, gospodine Rykeru. Ali odakle vi sve to znate? Niste li se nekada bavili mojim poslom?

– Ne, nisam. Uzmite policijski model i podesite ga na kratku cijev. Četrnaest i pol ili čak jedanaest i pol centimetara. Ta će vam igračka biti jača od topa.

– Dobro. Dosta smo razgovarali o oružju. Gospodine Rykeru, izvolite novac. Drago mi je što sam vas upoznao u ovom gradu. Imam još jedan posao koji bi vas možda zanimao. Prilično je težak.

– Zaista vam hvala, ali ja nisam lovac na ljude. Više me zanima oružje. Revolveri. Moram u ovom gradu srediti još neke poslove u banci, a onda se vraćam kući i svom poslu. Želim mirno umrijeti kad za to dođe vrijeme.

– Šteta. Nagrada je tisuću dolara.

– Ne bih mogao reći da mi nešto gotovine u ovom trenutku ne bi trebalo. Tako bih barem mogao pokopati oca onako kako je želio, uz pokojnu majku.

– Zaboga, rekli ste da vam je otac ubijen prije tjedan dana, a još ga niste pokopali? Što ste učinili? Stavili ga na led?

– Ne. Pokopao sam ga u Settlementu. Ali on je htio da bude pokopan kraj moje majke. A to je skupo. No ispunit ću mu želju.

– Nije jednostavna moja ponuda, gospodine Rykeru. Grad je daleko na sjeveru. Neki dezerteri su tamo sve opljačkali. Sad ih žele žive ili mrtve.

– Tisuću dolara. Imat ću to na umu, šerife. Hvala.

Kad je Ryker zatvorio vrata za sobom, šerif je povikao za njim:

– Ako prihvatite, ne zaboravite da se mjesto zove Desolation. Upamtite: Desolation.

* * *

S puni džepovima dolara Ryker je zadovoljno išao prema banci. Osjećao je potrebu za ku-

panjem. Odijelo mu je neugodno mirisalo po znoju i krvi.

Ali nije imao previše vremena. Tucson nije bio grad u kojem bi trebalo da se zadrži dulje nego što je bilo potrebno da obavi poslove.

Sagnuo se i rukom obrisao krvavu mrlju sa čizme. Sada trag njegove slatke osvete nije bio toliko očigledan.

Na ulazu u banku pisalo je da posluju šest dana u tjednu, od osam i trideset ujutro do sedam navečer. Ryke uđe. Sunce je vani bilo prilično jako. Znoj mu je lio s lica. U zatvorenom je bilo mnogo ugodnije.

Za šalterom je sjedio neki mladić. Vidjevši Rykera, nasmiješio se i ustao.

– Dobro jutro! – reče. – Vi ste sigurno gospodin Ryker. Imam li pravo?

– Niste pogriješili. Htio bih srediti neke poslove u vezi s ostavštinom svog oca.

Iako je od činovnika mogao biti stariji godinu-dvije, Ryker se osjećao mnogo stariji. Možda mu se to činilo zbog dvostrukog ubojstva koje je tog jutra počinio. Pogledao je oko sebe čekajući da se pojavi direktor. Uhvatio je poglede djece koja su kroz prednji prozor banke gledala u njega.

O događajima u gradu poput Tucsona za trenutak se sve sazna. Svi su željeli vidjeti Jacka Rykera, lovca nagrade. Nitko više na njega nije gledao kao na uvaženog i časnog oružara. No uskoro će se sve to izmijeniti i zaboraviti.

– Gospodine Rykeru, direktor Goldburgh vas odmah može primiti. Podite za mnom.

Činovnik mu je bojažljivo pokazao put. Do đavola, pomisli Ryker, da sam ja ovako hodao, već bih odavno bio na drugom svijetu.

Direktorov ured bio je luksuzno uređen, s debelim sagom i kožnatim naslonjačem za pisaćim stolom.

Bankar je bio u sivom odijelu. Bio je prosijed. Pružio je ruku i pozdravio Rykera.

– Ja sam Julius Goldburgh, gospodine Rykeru. Izvolite sjesti. Sve nas je pogodila vijest o tužnom odlasku vašeg oca. Zaista mi je žao što se to dogodilo. Ali za njega više neće biti boli i patnje. Zavidim mu na miru u kojem počiva...

– Gospodine Goldburgh – prekine ga Ryker – u prilično sam žurbi. Čeka me danas još dug put kući. Neizmjerno sam vam zahvalan na razumijevanju. Ali moj otac je ubijen i sad je u zemlji. Prenijet ću njegove posmrtne ostatke u majčin grob. Imam nešto novca, no to nije dovoljno da pokrijem sve troškove. Stoga sam došao da vidim mogu li podići nekoliko stotina dolara na račun očeva imanja.

Ryker je držao šešir u ruci. Kažiprstom je strugao po sjajnom probušenom dolaru. Goldburgh je sjedio i nijemo ga promatrao. Izgledao je hladno poput guštera. A zatim je pomaknuo usne i lice mu se zateglo u ružnu grimasu.

– Primam ovo kao šalu, gospodine Rykeru. Zaista zabavno!

– Što...? Bojim se da vas ne razumijem, gospodine Goldburgh.

– Ni ja vas, Rykeru. Došli ste ovamo sa šalom koju mogu pri-

pisati samo vašem lošem ukusu.

Ryker u bijesu udari šeširom po koljenu. Zapahnuo ga je oblak crvenkaste prašine.

– Čekajte, gospodine Goldburgh! – planuo je. – Došao sam ovamo u poštenoj namjeri. Nakon očeve smrti tražim zajam na račun njegove kuće. To je sada moja kuća. Trgovina je također moja.

Bankar se nasmije. Bilo je očigledno da ga Ryker zabavlja.

– Dragi mladiću, sad shvaćam zašto se nismo razumjeli.

– Možda bih i ja morao znati taj razlog.

– Svakako. Dali ste mi ključ rješenja rekavši da kuća i trgovina u... gdje li je to...ah, da... u Settlementu sada pripadaju vama.

– To je točno.

– Nije.

Goldburgh se još jednom nasmijao. Nalaktio se na stol i kroz prste gledao u Rykera.

– Što, do vraga, time mislite reći? Što znači to »nije«?

– Nije – ponovi bankar.

Ryker osjeti kako ga svladava bijes. Stisnuo je ruke da mu prsti sami od sebe ne bi učinili nepotreban pokret.

– Zašto, gospodine Goldburgh? Ako kuća nije moja, kome onda pripada? Čija je?

– Moja. Ili, bolje rečeno, kuća sada pripada banci koja me zaposlila.

– Bolje bi bilo da to pobliže razjasnite ili ona dva pasja sina što sad leže u Boot Hillu neće biti jedini koje sam jutros ubio u Tucsonu.

– Gospodine Rykeru, predložio bih da ne ucjenjujete i da mi ne prijetite. Uvjeravam vas da je zakon na mojoj strani.

– Ali zakon vam neće pomoći, Goldburgh, ako vam kuglu iz ovog revolvera smjestim u lubanju.

Bankar je ustao. Bio je mnogo niži od Rykera. Lice mu je podrhtavalo od straha i bijesa a oči su mu kolutale kao da će izletjeti iz glave.

– Vaš je otac, Rykeru, bio poznati pijanac. Založio je i kuću i vašu trgovinu. Nakon njegove smrti sve je prešlo u vlasništvo moje banke. Dodijelio bih vam pomoć da sredite svoje poslove u Settlementu, ali nakon vašeg drskog ponašanja i prijetnji bit ću prisiljen da vam pošaljem pismo i obavijestim vas da na mom imanju možete ostati najdulje do prvog kolovoza tisuću osamsto šezdeset četvrte.

– Čekam to pismo da njime obrišem stražnjicu! Lopove! Moj otac je bio bolestan i to ste vjerojatno iskoristili da sklopite s njim neki ugovor čijeg značenja on i nije bio svjestan.

Obojica su stajala i vikala jedan na drugog. Ryker je izvukao revolver. Prsti su mu podrhtavali. Borio se da ne povuče obarač.

– Rykeru, vaš otac je bio teški pijanac. Čuo sam o vašem jutrošnjem pokolju u salunu. Čini se da postajete gori od njega. Ali bit će mi veliko zadovoljstvo kad vas vidim bez krova nad glavom. Naslijedit ćete samo dugove založene kuće. Sa svojim krvavim novcem nećete daleko, Rykeru.

Goldburgh se tresao od uzbuđenja. Bio je zažaren u licu. Ryker se nagnuo preko stola, i udario bankara šakom preko otvorenih usta. Udarac je bio

dovoljno jak da ovaj zašuti. Iz usta mu je potekla krv, a crvenilo lica zamijenila je zelena boja.

– Ti... ti si me udario!

– Vraški pametno si to zaključio – reče Ryker. – Znaš što, Goldburgh? Gadiš mi se!

Drhtavom rukom bankar izvuče iz džepa maramicu i obriše krv s lica.

* * *

Ryker je izišao iz banke i otišao u šerifov ured.

Zatekao je Nolana kako žvače ogromni sendvič i zalijeva ga bijelom kavom.

– Što mogu učiniti za tebe? – upita šerif.

– Samo jedno, šerife. – Reci mi gdje se nalazi onaj grad.

– Koji grad?

– Desolation.

VIII

Posao u Desolationu neće biti težak, zaključio je Ryker po onome što mu je rekao Nolan. Trebalo je samo istjerati iz grada nekoliko dezertera koji su tamo stvarali nerede. Desolation je bio na samom sjeveru države, ne odviše daleko od Settlementa.

– Razbježat će se kao zečevi čim čuju tvoju šarpovku.

To je Nolan rekao Rykeru kad je odlazio. Ryker je bio mlad, ali je štošta proživio za vrijeme civilnog rata. Znao je da u pravilu svi dezerteri nisu kukavice i da se ne boje puščane paljbe. Neki su postali okorjeli ubojice. Kretali su se u skupinama i uglavnom koristili paniku i izbezumljenost ljudi kad bi se na nekom mjestu pojavili poput divlje horde da opljačkaju sve što se moglo opljačkati. Ryker je stoga znao da svoj zadatak ne smije olako shvatiti. Bio je spreman za svako iznenađenje.

– Imaj na umu tri imena. To su Hall, Riley i George. Uložili su sav svoj novac u banku u Tucsonu. Tisuću dolara u zlatu dobit će onaj tko očisti prljavo gnijezdo dezertera.

Svejedno je hoće li ih pohvatati žive ili mrtve.

Do Desolationa postojao je samo jedan put, a to je bio onaj s južne strane.

– A što ako su već mrtvi? Možda im se neće svidjeti kad čuju da će netko na njihovim ledima zaraditi gomilu dolara.

Nolan se počeo smijati. Umalo je srušio sa stola lončić kave.

– Imaš pravo, Rykeru. Možda im se to neće svidjeti, ali ti samo solidno obavi posao i novac je tvoj. Nije važno jesu li oni još živi ili već odavno trunu. Zaista nije važno – ponovio je – osim za njih same.

Posljednje što je Ryker čuo odlazeći iz Tucsona bio je šerifov grohotan smijeh.

* * *

Nakon susreta s bankarom Ryker je bio ojaden zbog gubitka kuće. Stoga je prije odlaska u Desolation odlučio da svrati u Settlement i sredi neke stvari. Trebalo mu je nekoliko dana da stigne tamo. Put je bio dug i iscrpljujući.

Grad je po običaju bio prazan. Lindy je stajala pred svojom kućom. Gledala je Rykera dok je prašan i umoran jahao kroz ulicu.

– Loše izgledaš, Jack. Mislim

da bi ti koristilo da uđeš i predahneš. Treba ti odmora. Ja sam opet sama.

– Ne bih svratio, hvala, Lindy – reče Ryker. – Moram obaviti neke poslove. Možda nekom drugom prilikom...

Gledala je za njim žmirkavim očima. Ryker je bio jedini neženja u Settlementu. Ako sada i on ode, njezina će zabava ovisiti o prolaznicima, kaubojima i trgovcima, a njih nikad nije bilo mnogo.

Dok je Ryker bio u Tucsonu, neke njegove susjede temeljito su pospremile kuću. Više nije bilo nijedne mrlje krvi na podu i na zidovima. Namještaj je blistao od čistoće. Žene su oprale i zavjese na prozorima. Stari sat je kucao na zidu.

– Mislim da će Goldburgh biti zadovoljan kad vidi u što je uložio novac – reče Ryker glasno, ušavši u sobu.

Nije ostao dugo u kući. Uzeo je samo najnužnije stvari, uglavnom odjeću. Čisto rublje, nekoliko košulja, čarape, pribor za brijanje. Sve je stalo u bisage. Ponio je i neke očeve stvari, knjige i liječničku torbu koja dugo nije bila otvarana.

Pronašao je majčin kovčeg. To ga je vratilo u prošlost. U kovčegu je bio očev zlatni džepni sat. Uzeo ga je kao dragu uspomenu na čovjeka kojega je volio i kojega više nema.

Bilo je oko šest sati pred večer. Napojio je i nahranio konja a zatim ga ostavio u maloj staji iza kuće. Narednog jutra trebalo je rano na put. Govorio je sa šerifom Nolanom o putu u Desolation. Ispostavilo se da nema velik izbor. Postojao je jedan jedini put.

Iako je namjeravao rano otići u krevet, ipak je do vrha nalio ulje u sve svjetiljke u kući, ali je samo jednu upalio.

Izišao je iz kuće i krenuo prema svojoj trgovini. Pažljivo je provjerio vrata. Očigledno nitko nije pokušao nasilno ući. Katanci su bili netaknuti. Sunce je već bilo nisko na zapadu i slabo se vidjelo. Ryker je stoga upalio jednu svjetiljku u trgovini, a ostale je također do vrha napunio uljem.

Nikad nije imao veću količinu oružja za prodaju. Njegov glavni posao je bio popravak oružja, a prodajom se bavio usputno.

Uzeo je jedan revolver i dvije puške što su stajale na polici i odnio ih u manju, pokrajnu prostoriju u kojoj je držao alat. Bio je svjestan da se tim poslom na tome mjestu više nikad neće baviti. Nemarno je vadio alat i bacao ga po podu kao da mu nikad ništa u životu nije značio, a pomno ga je skupljao proteklih godina.

Sačuvao je za sebe samo ono najpotrebnije. Skupio je svu municiju i zajedno s odabranim alatom stavio je u torbu.

Za njim je ostao krš.

Izlazeći iz trgovine, još jednom se osvrnuo po prostoriji. Htio se uvjeriti da nijedna sitnica nije ostala čitava. Zatim je pažljivo stavio katanac i zaključao vrata.

Pošao je uskim puteljkom što je vodio prema kući. Podalje se nalazila Lindyna kuća. Pogledao je osvijetljeni prozor njezine spavaće sobe. Zavjese nisu bile potpuno navučene. Jasno je mogao vidjeti što se događa u

toj sobi. Žena se upravo svlačila. Ryker je zastao.

U očevoj kući gorjela je svjetiljka. Sablasna svjetlost podrhtavala je po prozorskim staklima. Ryker se osjećao tupo i bezvoljno. Nije mogao ostati hladan na golo, raskošno žensko tijelo, ali već je u narednom trenutku svoju požudu uspio svladati.

Lindy je prišla prozoru kao da želi popraviti zavjesu. Ryker se okrenuo i nastavio svojim putem. Kroz tihu noć začuo se njezin glas:

— Jack! Misliš li da te nisam vidjela? Ako imaš što za mene, dođi i daj mi to. Valjda si muškarac!

* * *

Nešto poslije ponoći Ryker je izišao iz njezine kuće. Bio je iscrpljen. Lindy je bila nezasitna. Na usnama je još osjećao miris njezina tijela. Znao je da se to jednog dana moralo dogoditi. Lindy je dugo smišljala plan i na kraju je uspjela. Prvi i posljednji put.

Jer Ryker se više neće vratiti u Settlement.

— Dobro je što se sa svima ne moram ovako opraštati — mrmljao je, odlazeći kući.

* * *

Ustao je u četiri ujutro. I sam se čudio kako je to lako učinio. U sekundi je bio budan.

Skuhao je kavu i dobro doručkovao. Čekao ga je dug i neizvjestan put. Uzeo je nešto hrane i napunio dvije čuture vodom.

Revolveri su bili sljedeći na redu. Ryker je za svoju upotrebu uzeo četiri najbolja. Još jednom ih je pomno očistio i provjerio. Nijedan propust, barem što se tiče oružja, odsad nije bio dopustiv.

Ryker je cijelo vrijeme sjedio za stolom na kojem je još uvijek bio jasno vidljiv trag ubojstva. Sada više nije osjećao slast osvete, ali je i sama pomisao na taj nemili događaj bila dovoljno jaka da ne odustane od puta kojim je tog jutra trebalo da krene.

Još nešto je morao učiniti u Settlementu prije svog plaćenog lova.

Grad je još bio u dubokom snu kad je izveo konja iz staje i poveo ga niz ulicu. Privezao ga je uz ogradu stotinjak metara dalje. Zatim se polako, gotovo na prstima, prišuljao svojoj trgovini, otključao vrata i ušao. Nasred prostorije bila je hrpa baruta. Uzeo je pregršt, ostavljajući za sobom trag do stražnjeg dijela zgrade. U trgovini je između slomljenog oružja i alata ostala još velika količina baruta.

Pažljivo je prevrnuo sve tri svjetiljke. Dvije je ostavio u samoj trgovini a treću u stražnjem dijelu zgrade. Petrolej se razlio po podu. Otvorio je prozore, iako to nije bilo potrebno. Znao je da ljeti u Arizoni nitko ne može ugasiti vatru kad se rasplamsa.

Početkom godine izbio je požar u kući udovice Sonntag. Sirota, potrčala je u potkrovlje, gdje je držala neke vrijednosti. Htjela je to spasiti, ali nije imala sreće. Vatra se brzo rasplamsala. Ljudi su odmah dotrčali s kantama vode, ali sve je bilo uzalud. Za kratko vrijeme razvila se tolika jara da se više nitko

nije mogao približiti kući. Zidovi su utonuli u plamenu. Gospoda Sonntag je uspjela doći do prozora. Bila je okružena vatrom sa svih strana. Naočigled svih stanovnika Settlementa izgorjela je nekoliko minuta kansije.

Ryker se dobro sjećao tog nemilog događaja.

Bio je konačno spreman da krene. Iza njega je ostao samo kostur kuće u kojoj je donedavno živio s ocem. Nije to bio dom poput onog u Virginiji. Nije bilo mnogo događaja i uspomena koje bi ponio sobom, pogotovu lijepih.

Vani je počeo puhati blag vjetar.

– Zbogom! – prošaptao je.

Vatra se razbuktala. Još prije nego što izide iz Settlementa, sve će progutati plamen.

Zapucketao je trag baruta, a kad je iskra zahvatila onu najveću hrpu nasred trgovine, začula se mukla eksplozija.

Ryker je žurnim korakom pošao niz ulicu, prema mjestu na kojem je ostavio privezanog konja. Obje zgrade nestajale su u plamenu.

Skočio je u sedlo i okrenuo se. Nije mogao skinuti pogled s buktinje. Nestajala je njegova kuća, njegov život, a vjerojatno i njegova budućnost. Sve je odlazilo u nepovrat, sekundu po sekundu. Vjetar je raznosio miris paljevine na sve strane.

Po kućama su se počela paliti svjetla, a uskoro su se začuli glasovi. Ljudi nisu znali što se događa. Istrčali su iz kuća i počeli panično vikati.

– Vrijeme je da i nas dvojica krenemo, Nero – rečr Ryker konju.

Kao u nekoj izmaglici, Ryker je vidio kako se ljudi okupljaju oko mjesta što je nekad bio njegov dom i život. Pakosno se nasmijao znajući da je bezuspješno ako išta pokušaju. Čak i da nije podmetnuo barut, ne bi im pošlo za rukom da svladaju vatru.

Izišao je iz Settlementa. Nije se osvrnuo za sobom. Nije bilo razloga za ičim žali.

* * *

Delegati banke stigli su u Settlement kasno po podne narednog dana.

Dočekala ih je hrpa pepela i napol izgorjela ploča na kojoj je pisalo: ANGUS RYKER, M. D.

Nije im preostalo drugo već da se vrate u Tucson.

IX

Ryker je jahao prema jugu, a zatim je preko planina skrenuo na istok. Morao je biti na oprezu, jer je to bila zemlja Indijanaca. O plemenima Mescaleroes i Chiricahuas mnogo je čuo te je imao dovoljno razloga da ih poštuje.

Jahao je tri dana bez prestanka. Jedan dan je potratio, jer je izgubio trag i krenuo u pogrešnom smjeru.

Četvrte noći učinilo mu se da nije daleko od Desolationa. Stoga je bio oprezan paleći vatru da se ugrije i pripremi večeru. Nije htio da ga tko otkrije.

Ryker dotad nije provodio mnogo vremena u prirodi a nije bogzna kako ni raspoznavao tragove. Imao je sreće, jer u planinama već duže vrijeme nije bilo kiše te je svaki puteljak na tlu bio jasan.

Zaključio je da je nedugo prije njega jedan jahač išao istim putem prema Desolationu.

Pitao se nije li se možda još netko uputio u lov na tisuću dolara u zlatu.

Sjedeći kraj vatre, sjetio se papira koji mu je Nolan dao na odlasku iz Tucsona. Ponovo je pročitao izvještaj o pljačkašima. Pokušavao je iz svakog retka saznati nešto novo i otkriti ključ koji će ga odvesti do njegova prvog punog pogotka. Svoj je zadatak nazvao misijom, a takvo nešto uvijek mora završiti uspjehom.

Kako su izgledali dezerteri koje je gonio? Nekoliko običnih ljudi. Vjerojatno su nosili puške i revolvere koje su ukrali bježeći iz svojih jedinica. Tisuću dolara u zlatu. Time će moći dolično pokopati oca. Neće to biti lijes od jeftinog drva koje trune prije nego što dospije u zemlju. Bit će to neki lijep metal. Bronca. To mora lijepo izgledati. Unutra crni svileni prekrivač. Neće njegov otac ostati u vječnom prebivalištu na siromašnom groblju Settlementa.

Joshua Hall, Carl George, Lester Riley. Bila su to tri dovoljno jaka imena da zajamče isplatu u vrijednosti od pune tri tisuće dolara u zlatu onome tko uspije srediti dezertere. Vjerojatno su bili trgovci, mislio je Ryker. Bit će da su najviše gubili u nezavidnoj situaciji o kojoj mu je šerif Nolan govorio. Šest dezertera! Po svoj prilici Južnjaci. Možda će mu poći za rukom da s njima razgovara i uspješno riješi problem bez ubijanja. Bio bi to sjajan način da zaradi tisuću dolara. lako se u potjernici traže mrtvi, ubijeni ili obješeni, možda bi ljudi bili isto toliko sretni samo da nestanu iz njihova grada bez obzira na to kamo i kako.

Ryker je ležao na zemlji. Glavu je naslonio na sedlo. Razmišljao je o poslu kojeg se prihvatio. Bilo je to nešto novo u njegovu životu. Ali već je ubio. I to nije bilo teško. Istina, Hughes ga je umalo nadmudrio, ali to je bilo zbog neiskustva. Sada zna više. No ipak nije isto ubiti čovjeka u hotelskoj sobi i napasti šest naoružanih ljudi u potpuno nepoznatu gradu. Što je Nolan rekao?

– Mislim da u Desolationu nema više od stotinjak stanovnika. Naselili su taj daleki grad misleći da će se obogatiti. Govorilo se o velikim nalazištima zlata u blizini. Ali nije ih bilo. Dovoljna bi bila jača zima pa da završe kao ona Donnerova grupa prije dvadesetak godina. Počeli su jesti jedni druge. No kako je moj otac često znao govoriti, čovjek žvače dok god ima što žvakati.

Šestorica ljudi drže dakle prevlast nad stotinjak drugih. A sada on, Ryker, mora biti oslobodilac, mora se sam boriti protiv te ozloglašene šestorice. S tim mislima Ryker je i usnuo. Nijednog trenutka nije maknuo ruku s »Navy Colta«.

* * *

Nakon te noći put je bio sve strmiji i vodio je u planine. S obje strane uzdizali su se visoki vrhunci. Na kraju mu se činilo da će mu litice pasti na glavu. Stijene su se nadvijale toliko nisko da ih je gotovo doticao. Činilo mu se kao da ulazi u tunel. Na mahove je daleko iznad se-

be čuo cvrkut ptica. Letjele su visoko i slobodno.

Crvene stijene su se postepeno otvarale i na kraju je opet mogao gledati beskrajno plavo nebo i pitomu dolinu u koju se s visina rušila bistra rijeka. S Rykerove desne strane još se nalazila visoka planina.

Činilo se da su konju dosadili i teško prohodni put i jahač kojega je morao slušati. Svakih stotinjak metara Ryker ga je morao goniti naprijed, gledajući pred sebe oprezno kao da će im se svakog trenutka srušiti na glavu neka stijena.

Ryker se ponovo sjećao Nolanovih riječi. Pitao se hoće li dezerteri i približno odgovarati njegovu opisu.

Strahovao je da ne padne kiša. To bi mu uništilo nadu da će se izvući iz divljine.

Računao je da se nalazi oko pet milja daleko od grada. Na trenutak je zaustavio konja. Činilo mu se da se nalazi na dijelu puta koji je idealan za zasjede. Natrag više nije mogao, a put pred njim bio je vratolomno strm.

Ali ništa se nije dogodilo. Bez ikakvih promjena nastavio je jahati još jednu milju. Na trenutke se osjećao kao da subotnje popodne koristi za ugodan izlet. Sunce je bilo visoko na nebu. Počeo se znojiti. Sa čela je povukao crni šešir i zabacio ga unatrag. Raskopčao je kaput. Njegov otac nije volio način na koji se odijevao. Govorio je da u svemu tome njegov sin ne izgleda kao pravi muškarac.

– Privlačiš krive poglede, sine – znao je govoriti. – Prokleta da je ta moda! A našao si i pravo mjesto u kojem se pokazuješ. Settlement. Tko može pomisliti da si normalan čovjek?! Da ne kažem, običan...

Put je poput zmije zavijao udesno, zatim se ponovo vraćao, vijugao i nestajao iz vidika iza hrpe crvenkastog kamenja. Nesreća je bila u tome što je za Desolation postojao samo jedan put. Grad je bio, što se kaže, nakraj svijeta i u nj se jednim te istim putem ulazilo i izlazilo. Stoga je bilo teško da čovjek dođe nezapažen.

Ryker je imao samo jednu mogućnost. Kad se približi gradu, morat će negdje ostaviti konja i ostatak puta prevaliti pješice.

Bližilo se podne. Sunce je pakleno peklo. Više od svega Ryker je želio stati i odmoriti se u hladovini. Ali to nije mogao. Oko njega je bio goli kamenjar. Nije bilo nijednog džbuna da se skloni.

– Izdrži još malo, junačino! – bodrio je konja.

Još nekoliko sati probijali su se kroz strme planine, a onda se ponovo pred njima prostrla visoravan, zelena i pitoma.

Nolanov opis Desolationa činio se Rykeru sve točniji.

Bit će da su priče o rudnicima zlata zaista uvjerljivo zvučale kad su se ljudi odlučili na taj opasni put što je preko gudura i kanjona vodio nakraj svijeta, mislio je Ryker. Sobom su vukli sve potrebne stvari i hranu. Bilo je to zacijelo dugo i pogibeljno putovanje.

Staza je dalje vodila kroz uski prolaz u stijenama. Rykeru se učini da je mjesto pogodno da predahne. Bilo je zaklonjeno i sigurno, dovoljno daleko od grada da ga nitko ne opazi. Po-

gledao je oko sebe. Malo dalje ugledao je na zemlji slomljenu drvenu oznaku.

Na njemu je očigledno bila rupa od puščanog zrna.

Sjahao je. Zanimao ga je prije svega promjer rupe.

– Vjerojatno spenserica – rekao je naglas. – Ali ako su posrijedi dezerteri, njima to oružje nije moglo biti dostupno.

Ryker se sagnuo i prstima mjerio rupu. Nisu ga u prvi mah zanimale riječi ispisane na ploči.

– Dovoljno velika za karabin – mrmljao je. – Da, da. To će biti kalibar pet-sedam-sedam. Zacijelo je tako.

Tek tada je pročitao natpis:

»Dobro došli u Desolation. To je najljepši grad u državi. Dana 1. siječnja 1864... izbrojeno je sto sedam stanovnika.«

Tako je jednom pisalo. Ali činilo se da su na toj ploči nekoliko puta ispisivali različite obavijesti. Jedna je poruka bila jedva vidljiva i mogao se pročitati samo jedan njen dio:

»Dalje od Desolationa! Najgori grad na svijetu. Trenutno u njemu živi osamdeset četiri bijednika.«

Broj stanovnika očigledno se često mijenjao. Ryker se pitao što im se moglo dogoditi, jer se brojka smanjivala. Nije bilo nikakvih tragova, a to je značilo da ljudi nisu otišli iz grada. Nestali su. Jesu li bili ubijeni? Nolan se kleo da osim ovog nema drugog puta. Kako su onda nestali?

Brzo je saznao odgovor na to pitanje.

S desne strane, iza nekoliko stabala, nalazilo se šipražje. Ryker se učini kao da čuje neke pokrete, kao da netko korača u novim kožnatim čizmama. Neugodno je škripalo. Ali nije mogao točno razabrati odakle dopire taj zvuk.

Prsti su mu munjevitom brzinom kliznuli po revolveru. Podigao je ruku u smjeru iz kojeg je čuo šum.

– Izlazi ili pucam! – tvrdo reče.

Gotovo ne dišući, gledao je prema šipražju.

Vjetar je počeo puhati raznoseći sitnu crvenkastu prašinu. Konj je bio nemiran. Ryker ga lijevom rukom povuče prema stupu na kojem je bila slomljena oznaka. Privezao ga je. Kolt je i dalje bio spreman u njegovoj ruci.

– Dajem ti posljednju šansu – ponovio je.

Nitko se nije pojavio, ali je Ryker i dalje čuo onaj neobični zvuk.

Bio je to ključ pomoću kojeg je saznao ono što ga je zanimalo.

Pogledom je odmjeravao svaki pedalj pred sobom. Zakoračio je prema grmlju i drveću. Obuzimao ga je paničan strah pred neizvjesnošću koja mu svakog trenutka može oduzeti život. Bojao se suočenja s tim nepoznatim.

Ali mu je uskoro sve bilo jasno. Proniknuo je u to neizvjesno. Bio je to izvor iz kojeg je dopirao šum i još nešto zbog čega je netko sa smislom za crni humor nedavno na ploči promijenio broj stanovnika Desolationa. Trojica ljudi još nisu otišla iz grada. Još su bili tu, ali time se promijenilo brojčano stanje Desolationa.

Ryker je vidio linčovanje kad je s roditeljima putovao uz Mississippi. Jedna bjelkinja optužila je Crnca da ju je pokušao napastovati dok se tuširala. Po onome što su ljudi pričali Ryker je zaključio da je tu istu ženu muž našao u krevetu s vlastitim slugom. Da bi žena spasila čast kuće i svog imena, morala je sve to izmisliti.

Bio je to strašan prizor. Ljudi su zapalili vatru a Crnac je bio privezan uz drvo. Bio je gol. Žena je istupila s bakljom i na poticanje nekog pijanca palila mu tabane. Nekoliko dječaka ohrabrenih povicima svojih roditelja zgrabilo je zapaljene štapove i njima počelo udarati po nesretnom čovjeku.

Ryker je bio užasnut. Ljudi su stezali obruč oko žrtve, žedni njegove krvi. Okrenuo se i otišao. Kad je čovjek izdahnuo, koristili su njegov leš kao metu za vježbu gađanja.

Bio je to presudan trenutak u njegovu životu. Tek tada se počeo udaljavati od ideja Južnjaka.

A sada je mogao vidjeti nešto slično.

Tri tijela visila su na istoj grani. Kako je vjetar puhao, tako su se leševi njihali udarajući jedan o drugi. Pri svakom pokretu uža su stvarala zvuk poput škripanja.

Bila su to tri gola leša bijelaca. Sva trojica su bila okrutno pretučena a zatim obješena. Po onome što je od njih ostalo Ryker je mogao zaključiti samo to da je jedan bio krupan, a jedan stariji čovjek.

Lešinari su već otpočeli svoju gozbu.

Treći čovjek je bio spaljen. Uvelike je podsjetio Rykera na prizor linčovanja koji je vidio u Mississippiju. Tijelo mu je bilo izmrcvareno i puno rana. Činilo se kao da se netko pijan nad njim iživljavao sjekirom.

Ryker je zatim opazio cedulje pričvršćene na prsa ubijenih. Tek kad je prišao nekoliko koraka bliže, shvatio je da su ti komadi papira visili na čavlima koje je neki manijak zabio u prsa žrtvama. Po zgrušanoj krvi oko rana zaključio je da su u vrijeme tog zvjerskog čina sva trojica bila živa.

Na starčevim prsima je pisalo: »Ja sam Carl George. Jezik mi je bio predug pa sam ostao bez njega.«

Ceduljica krupnog čovjeka nije se mnogo razlikovala od starčeve. Pisalo je: »Ja sam Joshua Hall. Slao sam pismo pa sam ostao bez ruku.«

Na trećoj cedulji Ryker je pročitao: »Ja sam Lester Riley. Htio sam pobjeći pa sam ostao bez nogu.«

Bila je to sudbina i kraj trojice građana Desolationa.

Ryker je oprezno pogledao oko sebe. Pitao se nisu li dezerteri u blizini postavili stražu. Moglo se pretpostaviti da paze na prilaz gradu.

Što god se dogodilo, jedno je bilo jasno: tisuću dolara nagrade neće mnogo pomoći Georgeu, Hallu i Rileyju.

Podalje, na kori jednog drveta, Ryker je ugledao još jednu cedulju. Ta poruka, za razliku od ostalih, bila je potpisana. Glasila je:

»Vidiš što se događa onima koji izvana pokušavaju dovesti pomoć. Ista sudbina snaći će

svakoga tko se pokuša umiješati u naš posao.

Frank Starkey, poručnik C. S. A.«

Bili su to dakle Južnjaci. Prvi put se Ryker upitao kako je tako jednostavno mogao prihvatiti šerifovu ponudu. Zadatak očigledno nije bio jednostavan. Morao se sukobiti sa šestoricom koja su kadra učiniti svako nedjelo ljudskom biću. Činili su zvjerstva kao da ubijaju guštere.

Prije nego što je ovo vidio, Ryker se još nadao da postoji način da s njima razgovara i da ih nagovori da odu iz Desolationa. Sada mu je, međutim, bilo jasno da to nije moguće.

Preostala mu je samo jedna mogućnost: da ih ubije. Da ih sve pokuša ubiti na način koji se u određenom trenutku pokaže najbolji. Drugo nije dolazilo u obzir.

Vratio se do stupa za koji je privezao konja. U trenutku kad ga je htio zajahati s planine iznad njega zagrmio je pucanj. Gotovo u istom trenutku uslijedio je još jedan, ovaj put s njegove lijeve strane.

Čovjek u crnom držao se za sedlo kad je konj jurnuo naprijed. Grčevito se priljubio uz životinju. Jedna noga mu se vukla po zemlji a drugom je udarao konja u slabine.

Bio je to očajnički pokušaj da se dočepa džbunja i nestane s pogibeljne čistine. Svaki djelić sekunde bio je presudan.

Nakon dva pucnja sve je ponovo utihnulo. Čulo se samo sablasno škripanje užadi na grani na kojoj su visila ona trojica.

X

Ryker je nepomočno ležao na zemlji. Rukom je obrisao prašinu s lica i očiju. Gledajući oko sebe, pokušao je odgonetnuti s koje su strane pucali ljudi iz zasjede. Više od toga zanimalo ga je njihovo oružje. Zaključio je da su to morali biti karabini, oni isti kojima se svakom gostu Desolationa priređivala neobična dobrodošlica.

Nijedan metak ovaj put nije bio precizan. Prvi je profijukao visoko iznad Rykerove glave, a drugi sa strane, izgubivši se negdje među drvećem. Ako su dezerteri bili tamo gdje je pretpostavio da se nalaze, onda karabinima nisu mogli bogzna što učiniti. Ryker je odmah proračunao najpogodniju udaljenost za gađanje iz tog kalibra.

Kretao se centimetar po centimetar. Sa strane je vukao svoju šarpovku, nadajući se da neprijatelji u uzbuđenju neće čuti kako puška struže po zemlji.

Bila je puna. Remen je polako prebacio preko ramena.

Zatim se umirio i čekao. Bilo je jasno da ga napadači neće ostaviti na miru. Ali će zacijelo biti oprezni.

Stoga je Ryker strpljivo čekao.

* * *

Ali neprijatelje je ipak precijenio. Nisu bili pažljivi.

Nakon desetak minuta postali su nestrpljivi. Počeli su nasumce pucati u svim smjerovima. Ryker je mjerio razmake između svakog pucnja. Dvadeset dvije sekunde. Bio je sretan što Južnjacima nisu poznate spenserice. Jedno bi njima s te udaljenosti uspjeli nešto učiniti.

Nakon te paljbe nerednih

nekoliko minuta ništa se nije događalo. A zatim je Ryker na vrhu strmine vidio jednu glavu. I još jednju. Preko strmine crvenkaste stijene vodio je samo jedan krivudavi put koji će ih nakon stotinjak koraka dovesti ravno do Rykera.

Brinuo se zbog dvije mogućnosti. Dezerteri neće otići u Desolation dok god se ne uvjere u njegovu smrt. Znači, za kratko vrijeme morat će se suočiti s njima. Osim toga, nije znao koliko ih ima. Ako se ona dvojica pojave na konjima i s pojačanjem, tada će njegova misija tužno završiti prije nego što je i počela.

Ali njihova znatiželja, čini se, nadvladala je razum. S puškom u ruci jurili su niz strmi puteljak. Ryker ih je hladnokrvno promatrao dajući im dovoljno vremena da se odluče za put u Desolation ili prema mjestu na kojemu je on ležao i čekao.

Dezerteri su još nosili stare, iznošene uniforme. Sporo su napredovali, a to je značilo da je prohodnost slabija nego što je Ryker pretpostavljao. To mu je bilo u prilog. Ako su toliko pazili da ne padnu, nije bilo mogućnosti da ubrzaju korak ili potrče.

Vjetar je postajao sve jači. Leševi su se jednolično njihali. Ali mrtvi ljudi Rykera nisu više zanimali. Sada je svu njegovu pažnju privlačio živ čovjek. Pomno je pratio svak njegov pokret. Zelena uniforma jasno se ocrtavala na golom kamenu.

Ryker je iznenada povukao obarač. Čovjek je zateturao i pao licem na kamen.

Tako je bio jedan manje, ali zaista slučajno. Rykeru nikad neće biti jasno zašto je potegao. Namjeravao je to učiniti, ali ne baš tog trenutka.

Pogodak je bio precizan. I onaj naredni. Još jedan čovjek u uniformi zamlatarao je rukama i pao.

Ryker je pogledao na sat. Proše su dvadeset dvije minute od trenutka kad mu je iznad glave zafijukao metak.

– Moram te negdje smjestiti, junačino. Dolje ne možemo zajedno – potapša konja.

Bacio se u sedlo. Tri leša još su se njihala na vjetru. Ali ni dezertere nije snašla bolja sudbina. Visili su, zapevši za stijene. To je bilo dovoljno. U Rykerovu ugovoru pisalo je da ih mora ubiti ili objesiti.

Pitao se jesu li stanovnici Desolationa čuli pucnjavu. Vjerojatno nisu. Da jesu, već bi sigurno bili tu.

Put je iza jedne stijene počeo vijugati, a kako je s obje strane raslo drveće, nije mogao daleko vidjeti. Bilo je to najpogodnije mjesto na kojem je mogao sakriti konja. Povukao ga je u stranu i privezao za drvo oko kojeg je bilo dovoljno hrane.

– Vratit ću se da te napojim – reče.

Znao je da ga u tome može spriječiti samo smrt. Konj mu je bio sve što je imao, jedina veza s prošlošću.

Šarpovku nije htio nositi sobom. Bila su mu dovoljna dva deringera. Ponio je i municiju za oba i garnituru alata. Sve ostalo ostavio je na sedlu.

Nastavio je put kroz planine. Nolan je imao pravo. Činilo se da svaki prijeđeni metar

odgovara njegovu opisu puta u Desolation.

Konačno je grad bio pred njima. Obične kuće i nekoliko većih zgrada. Vjerojatno trgovina i salun. Čudilo ga je jedino to što u blizini ne vidi nijednog čovjeka. Sve je bilo prazno.

Ryker pomisli na ono najgore. Možda su dezerteri sve poubijali. Ali u tom trenutku je vidio dvije žene kako polako prelaze preko glavnog trga Desolationa. Na udaljenosti od nekoliko stotina metara nije mogao ništa zaključiti po izgledu njihova lica, ali je bilo ohrabrujuće i to što su žive.

Ryker je ležao na uzvisini i gledao što će se dolje dogoditi. Nije mogao mnogo saznati. Žene su žurno išle za svojim poslom, a muškarca je bilo začuđujuće malo. Vidio je jednog u uniformi. Nepomično je stajao na trgu i gledao prema mjestu na kojem je Ryker ležao.

Pitao se što da učini. Možda bi bilo najbolje da se ušulja u grad, ali to mu se nije činilo moguće, jer je put bio otvoren. Lako bi ga opazili kako dolazi. Stoga je odlučio da čeka noć. Tada će pokušati.

Ubrzo su na trg došla trojica jahača. Predvodio ih je čovjek u uniformi. Krenuli su u Rykerovu smjeru. Ryker se okrenuo, ocjenjujući kakva je mogućnost da se dočepa konja i pobjegne. Imao je još vremena.

Jahači su se kretali polako. Činilo se da vode neku žučnu raspravu. U sredini je jahao čovjek vrlo svijetle kose. Uporno je gledao u trokut stijena u kojem se Ryker skrivao. Nešto je bljesnulo u njegovim rukama.

– Prokletstvo! Teleskop! – poluglasno reče Ryker.

To se nije uklapalo u njegove planove. Smatrao je da su jahači dovoljno daleko, čim im ne može jasno vidjeti lica. Mislio je da je na sigurnom, ali ga je onaj mali predmet mogao dovesti točno u njihov smrtonosni zagrljaj.

U trenutku kad je htio pobjeći jedan od jahača je povikao i svi su uz obronak jurnuli prema njemu. Ryker je jasno vidio da su odlično naoružani. Imali su revolvere i karabinke. Da je on barem ponio šarpovku, imao bi veće izglede. Čovjek s konja teže gađa.

Trebao mu je djelić sekunde da o svemu razmisli i donese odluku. Morao je u zaklon, do svoga konja. Nije smio oklijevati. Jahači su jurili u galopu i već su ga očigledno držali na nišanu.

Nije imao drugog izbora.

Polako je ustao i ispružio ruku. Bilo je to dovoljno jasno, mislio je, da pokaže kako ne želi neprilike, ali isto tako i da iskoristi i svoj navy colt ako drugačije ne bude išlo.

Trojica jahača su usporila. Potezali su uzde sve dok konji nisu stali. Gledali su prema njemu.

Najviši od njih nosio je naočale. Gledajući u čovjeka u crnom rekao je:

– To sam i mislio. Kad se Doolin i Kid nisu vratili, sve mi je bilo jasno.

Glas mu je bio blag. Ryker se naježio. Znao je da se suočio s vođom južnjačkih dezertera.

– Pretpostavljam da su oni pasji sinovi ipak uspjeli poslati poruku. A ti si kao lovac na nagradu došao da nam razneseš lubanje i pokupiš zlato.

– Ne.

– Ne?

Dvocijevka je bila podignuta na visinu Ryjerove glave. Bio je dovoljan neznatan pokret prsta da mu je skine s vrata.

– Ne? – ponovi. – Mislim da si plaćeni ubojica. Imaš deset sekunda vremena da me uvjeriš u suprotno. Deset sekunda. Počinjem brojiti.

XI

Dezerter zaista nije bio velikodušan, jer deset sekunda nije toliko dugo vrijeme da bi čovjek mogao smisliti nekoliko dovoljno pametnih riječi da mu spase život.

– Povuci taj obarač pa si mrtav zajedno sa mnom.

– Što bi, do vraga, to trebalo značiti? Hoćeš reći da je još netko s tobom?

– Ne. Sâm sam. Stoga su me iz zasjede i pokušala ubiti ona dvojica.

– Blefira. Ubij ga, Frank! Nema svrhe trošiti vrijeme – reče jedan od jahača.

– Tako je. Raznesi mu lubanju! – potvrdi drugi.

Čekaj! Čovjek prije smrti ima neka prava. Čak smo i onoj trojici prije smrti dali priliku da govore.

– Ali nisu mnogo govorili, Frank – nasmije se jahač s njegove lijeve strane. – Bilo je mnogo vriske, ali ništa od razgovora.

– Da čujemo, momče! Kažeš da si sam. Kad već tu stojiš, objasni mi sve. Kunem se da neću povući obarač dok ne završiš. Zanima me tvoja priča.

– Zovem se Jack Ryker. Oružar sam. Iz Settlemanta. Putujem po svijetu i popravljam puške i ostalo oružje. Čuo sam da u ovim planinama postoji grad u kojem nikad nisam bio. Zbog toga sam došao. S konjem. Ostavio sam ga pola milje dalje, nedaleko od mjesta na kojem su ona dvojica pucala u mene.

– I?

– Morao sam spašavati glavu. Zanimalo me tko su. Napunio sam svoju staru šarpovku.

– I?

– Mislim da sam imao vrašku sreću. S prva dva metka uspio sam oboriti dvojicu.

– Sam si ubio Kida i Doolina? – začuđeno upita dezerter, a dvocijevka u njegovim rukama ni trenutka nije zadrhtala.

– Laže, Frank! Ustrijeli pasjeg sina ili ću ja to učiniti! Ne vidiš li da lupeta samo da bi nešto govorio?

– Čekaj, Floyde! Imamo gore dosta oružja. Ne bi bilo loše da ovaj prijatelj dođe i popravi što se da popraviti, ako je točno ono što tvrdi.

– Točno je. Žao mi je što sam ubio onu dvojicu, tim više ako su vaši prijatelji. Ali inače bi oni mene.

Rykeru! Tako se zoveš? Dobro. Mislim da si imao neki razlog da budeš tako brz na obaraču kad si tako jednostavno ubio Billyja i Charlyja. Možda su kao nespretnjakovići to i zaslužili.

Nijedan glupan ne zaslužuje da bude u grupi Franka Starkeyja.

– Ali...

– Pusti, Floyde! Razgovarat ćemo kad se vratimo u Desolation.

– Starkey, rado bih pogledao vaše oružje. Možda ću nešto moći popraviti. Cijena je umjerena.

Vođa dezertera odgovori:

– Dobro, Rykeru. Ako pošteno obaviš posao, imat ćeš pravo dalje živjeti. Zar to nije prava cijena?

– Pristajem, Starkey. I da priznam, to je valjda najbolja ponuda koju sam dosad imao.

Dezerter prasne u smijeh.

– Dobro, dobro – reče. – Ali ipak bih ti htio postaviti nekoliko pitanja prije nego što krenemo u grad. Čini mi se da mi još nisi odgovorio što je trebalo da znači ona prijetnja da ću i sam umrijeti pokušam li te ubiti. Znaš li da sam ja bio u ratu, Rykeru?

– U redu, ali ja...

– Čekaj trenutak! Ja sam poručnik vojske Konfederacije. Tako me možeš i zvati. Poručnik. Ili Frank. Neka za početak bude poručnik.

– Odlično, poručniče. Ali u ovom trenutku, na žalost, puška ti sama po sebi ne pruža veliku mogućnost da preživiš ako se budeš njome služio. Jasno vidim iskrivljenje na desnoj strani cijevi. Time se ne možeš pucati, odnosno ne možeš pogoditi.

Južnjak je i dalje nepomično stajao, ali je sada s više zanimanja i čuđenja gledao Rykera.

– Imaš pravo, priznajem. U posljednje vrijeme ova se puška čudno ponaša. Znao sam da nešto nije u redu. Iskrivljenje, kažeš. Možda. Vjerojatno je točno da se baviš tim poslom. U tom slučaju dobro si došao. Zaboravit ćemo onaj nesporazum s Doolinom i Kidom.

– Frank! Ne možeš sjediti skršenih ruku i pustiti ovog pasjeg sina da slobodno šeta. Ne nakon...

Starkey se okrenuo prema niskom čovjeku.

– Floyde, sa mnom si sve od Shiloha. Jesi li vidio ijednog čovjeka koji je meni zapovijedao što bih morao ili ne bih morao činiti?

Glas mu je bio miran, ali je Ryker osjetio kako mu se koža ježi. Pred njim je stajao doista opasan čovjek.

Dezerter je zašutio. Poručnik je kimnuo glavom.

– Tako, Floyde. Sad je već mnogo bolje. Možeš ići, a večeras nakon redarskog sata mislim da te ne želim vidjeti.

– Frank, ne smiješ tako...

Starkey je prasnuo u smijeh.

– Priroda ne može sve podjednako nadariti – reče, okrenuvši se Rykeru. – Znači, ti si doktor za oružje. Liječiš ga kao liječnik ljude. A konja si ostavio gore. I sam si došao. Što ako krenemo s tobom da vidimo konja? I tu staru šarpovku kojom si tako jednostavno oborio dvojicu mojih ljudi.

– Možemo odmah. Malo dalje od konja su leševi. Jedan još visi zakvačen za stijenu. Nisam ga uspio skinuti.

– Što ćemo, Frank?

– Možemo sve odgoditi za sutra, Emmette. Tko god da je,

nikamo nam neće pobjeći – odgovori. Zatim upita Rykera: – Šarpovka?

Ryker je dobio na vremenu. Dok su dezerteri izmijenili nekoliko riječi, mogao je nešto smisliti.

– To je moja najbolja puška. Ako se u međuvremenu nešto dogodilo konju, onda više ni nje nemam, jer sam je ostavio u navlaci na sedlu.

– Nastala je nelagodna tišina. Starkey nije izgovorio ni riječi. Vjerojatno je sa svih strana razmatrao Rykerov odgovor.

– Dobro – reče na kraju. – Polako ćemo natrag u grad. A ti ruke dalje od tog kolta. Ne želim daljnje nesporazume. Jasno?

– Da, poručniče.

***

Floyd je jahao prvi. Iza njega su išli Starkey i Ryker a straga Emmett, koji je preko sedla držao karabin. Poručnik je i dalje držao svoju pušku, ali mu prst više nije bio na obaraču. Krajičkom oka Ryker je vidio da sumnjičavo promatra iskrivljenu cijev.

Sunce je bilo nisko iza njih. Ryker je sa zanimanjem čekao trenutak da se zagleda u Starkeyjevo lice i konačno vidi kako izgleda. Kad je staza skrenula udesno, sjena više nije bilo.

Najbolje što je mogao učiniti bilo je da ne pokaže svoju zapanjenost. Iz daljine mu se činilo da je Starkeyjeva kosa svijetla, ali bila je potpuno bijela. Sezala mu je gotovo do ramena u mekim pramenovima. Obrve su mu bile također bijele a koža bezbojna.

Zatim oči!

Bile su crvene, utonule u duplje. Ryker je čuo da postoje ljudi takva izgleda, ali nikad prije nijednog nije vidio. Bili su to albini.

Dok su jahali, Starkey je govorio o Desolationu i o tome kako se tamo živi.

– Rykeru, ja sam malo zaboravan. Kako ti je ono ime?

– Jack.

– Tako ću te zvati. A ti mene zovi Frank. Svi smo mi ovdje slučajno i privremeno. Ja sam sa svojim momcima bio u Georgiji, u Osamnaestom puku. S Leejem, sve dok nije pao Gettysburg. Dobro se sjećam toga dana.

Ryker je bio zainteresiran za njegovu priču.

– U Richmondu sam sreo jednog oružara koji je bio tamo nakon borbe. Rekao je da su s polja pokupili četrdeset tisuća pušaka, a pol ih je još bilo napunjeno.

– Da, Jack. Bila je to teška borba.

– Ne mogu shvatiti...

– Ti vjerojatno nikad nisi bio u borbi, Jack. Spomenuo si Richmond...

– Tamo sam živio. Ali nisu me uzeli u vojsku. Nisam bio najboljeg zdravlja.

Starkey se nasmije.

– Hej, Floyde! Jesi li čuo? Momak je iz Richmonda. Doktor za oružje, ali ne i za ratovanje.

Starkey je sa zadovoljstvom počeo pričati o ratu. Navirale su mu misli i sjećanja na te dane. Govorio je jednoličnim, mirnim glasom, bez traga uzbuđenja ili bilo kakvih osjećaja. Ryker se naprezao da čuje svaku riječ, jer je puhao jak vjetar.

– Chickamauga. Tamo je to bilo. Išli su na nas, a mi smo imali zadatak da ih zadržimo. Tek tada sam shvatio koga imam u jedinici. Jednom je bilo šesnaest godina i nije mogao zaustaviti suze. Plakao je i plakao. I udarao puškom o zemlju.

Ryker je u znak razumijevanja klimnuo glavom.

– Što si učinio s njim?

– A što sam mogao, Rykeru? Ubio sam ga. Drugo mi nije preostalo u tim okolnostima. Ne mogu podnijeti kukavice i glupane, a pogotovu cmizdravce. Stoga se ne ljudim što si ustrijelio onu dvojicu. Mislim da Floyd o tome ne misli kao ja.

Rykeru je bilo jasno s kakvim čovjekom ima posla. Znao je da nikakvim razgovorom ne može spasiti svoj život. Unatoč prividnom prijateljstvu znao je da ga Starkey može ubiti kad god mu to padne na pamet. Ili kad mu više ne bude trebao. Da, Rykerov život je još bio u opasnosti. Ali je barem dobio na vremenu.

A to je već bilo mnogo.

Desolation je izgledao poput mrtvog grada. Starkey je ispričao Rykeru kako mu je pošlo za rukom da uzme vlast u svoje ruke. Svi su ga mrzili, ali nitko nije imao dovoljno hrabrosti da mu se suprotstavi.

– Vidiš, u gradu ima blizu osamdeset stanovnika. Ostavio sam u njemu samo jednog čovjeka. Tolberta. Više ih ne treba. Trojica onih obješenih pokušala su nešto oko nagrade za moju smrt... Morao sam stoga postaviti stražu na prilaz. Htio sam svima pokazati da nije pametno to što su pokušali. Tebi će biti dobro ako ostaneš s nama. Nitko te neće dirati... Već se mrači. Danas više nemamo vremena. Pronaći ću smještaj za tebe, a sutra ćemo nastaviti gdje smo danas stali.

Rykera je mučilo jedno pitanje. Ali bojao se Starkeyjeva reagiranja.

– Frank!

– Da.

– Zašto si došao ovamo? Je li to bilo pošto ste se predali ili prije?

Starkey je polako sišao s konja. Stao je i zagledao se u Rykera. Oči su mu plamtjele od bijesa.

– Nemoj tako lako prokockati sreću, doktore! Barem ne sada. Ili, bolje, nikad. Koliko ja znam, nije bilo nikakve predaje. Rat je za mene završio onda kad sam vidio što se događa. Pokupio sam svoje momke i uputio se prema sjeveru. Ostat ćemo ovdje i musti grad dok ne presuši. A onda idemo dalje. Ti sad kreni s Floydom. Vidjet ćemo se sutra ujutro. Pokazat ću ti sve oružje što ga imamo.

Četvrti dezerter istrčao je pred njih. Pozdravio je vođu. Ryker se pitao kako taj mali Južnjak može u vlasti držati sve ljude u gradu.

Bilo je očigledno da je Starkey zaveo teror, ali se Ryker ipak čudio što su se ti ljudi tako lako pokorili.

– Podi sa mnom, momče – reče Floyd, skočivši sa sedla.

Ryker mu nije odgovorio. Strpljivo je čekao da mu se kaže kamo treba da pođe. Znao je da Floyd jedva čeka priliku da ubije ubojicu dvojice svojih prijatelja.

– I daj mi taj revolver, mladiću!

Ryker je protrnuo. Hardin

mu je jednom dao nekoliko savjeta koje će pamtiti cijeli život. Drži se svojih revolvera, kazao je, kao da ti o njima ovisi život, jer često je zaista tako.

– Mislim da ću ga zadržati, Floyde. Tebi to ionako neće smetati.

Mali čovjek se nasmijuljio.

– A što ako mi smeta, oružaru? Što ćemo onda nas dvojica učiniti?

Ryker slegne ramenima, iskoristivši taj pokret da mu se otkopča dugme na kaputu ispod kojeg je nosio navy colt. Više nije bilo prepreke za onaj munjeviti sudbonosni pokret.

– Onda ćemo sve to nekako prožvakati, Floyde.

– Frank!

Odlazeći od njih, poručnik se naglo okrenuo. Vidio je što se dogada.

– Što izigravaš, Floyde? – reče Ryker. – Pokušavaš ostaviti jak dojam? Kao što si učinio sa šerifom?

– Tako je! Upravo to želim, oružaru. Bio je jak momak kao i ti – zahihota Floyd.

Ryker ga je netremice promatrao. Znao je da taj mali čovjek može svakog trenutka povući revolver.

– Ali bio je vraški spor taj šerif. Izigrao je i posljednju šansu. Sad ima vremena da mudruje u grobu. Nije li tako? – upita grupu žena koje su stajale podalje. – A sad da mi ipak predaš taj revolver – reče Rykeru – i da mi oprostiš što sam tako nestrpljiv, ali zaista nemamo vremena za šalu.

– Nitko nema pravo da mi uzme revolver. Baš nitko!

– Taaaako? To je zaista zgodno. Jesi li čuo, Frank? Baš nitko. Ovaj veliki momak traži neprilike.

– Pusti ga, Floyde!

U tom glasu nije bilo ni traga zapovjedi ni prikrivenoj ljutnji. Starkey je izgledao kao da uvijek svima oprašta i kao da sve uzima za šalu.

– Ne želim ti predati svoj revolver, Floyde. Ako ga baš želiš, onda ga sam izvoli uzeti.

Iznenada je postao svjestan tišine koju je narušavalo samo zavijanje vjetra visoko u planinama što su okruživale Desolation. Grad je bio smeješten u kotlini, umrtvljen. Ryker je shvatio da nitko nije progovorio ni riječi. I nitko se nije pomakao s mjesta.

Čovječuljak se još jednom zahihotao. Zatim mu je pogled zastao na poručniku.

– Frank!

Starkey odmahne rukom.

– Kao što sam uvijek govorio, Floyde, sam si podijelio karte. Ne miješam se. Tolbert i Emmett također ostaju po strani. Jeste li čuli, momci? I ti, Rykeru!

– Čuo sam.

– Hvala, Frank. Zbog ovog se ne moraš brinuti. S oružarom neće biti teško.

– Nadam se da ne misliš baš tako, Floyde.

– Reci kad si spreman, oružaru! – važno izjavi Floyd i zauzme pravi revolveraški stav.

– Svakog trenutka, kad god ti odgovara.

Južnjakovu lijevu ruku odjednom više nije vidio. Nije bio spreman za taj pokret. Svu pažnju usmjerio je na prste iznad obarača revolvera. Floyd je vjerojatno u lijevom rukavu košulje imao sakriven derringer. Po-

vukao ga je. Pucanj se gotovo izgubio u vrisku prisutnih.

Ryker je zakasnio djelić sekunde. Bilo je to dovoljno da dezerter zapuca prvi.

Kaos i povike nadjačao je nečiji reski hihot.

XII

Hardin nije bio jedini revolveraš koji je dolazio u Rykerovu trgovinu u Settlementu. Bilo je još mnogo njih. Hladnokrvni ljudi koji su živjeli od revolvera i većinom umirali od njih.

Jednom je u prolasku bio neki stariji čovjek. Upravo je izišao iz vojske. Ryker nije znao njegovo ime. Neko vrijeme s njim razgovarao o revolverima, kao što je obično činio sa svim mušterijama, a zatim mu je prodao nešto baruta.

Ryker je uvijek nastojao od svojih kupaca saznati što više podataka o oružju. Čovjek je shvatio da mladić ima volje da pomno sasluša i nauči svaki savjet.

– Koji je najbolji način da čovjek pobijedi u dvoboju? Pucaj prvi, pucaj odmah i nemoj mirno stajati na mjestu.

Tko god da je bio, Ryker ga je rado slušao dok mu je odgovarao na pitanja. Poslije bi znao otići u šumu iznad Settlementa i tamo sate i sate vježbati. Imao je na umu tri ključne riječi, tri pravila kojih se morao držati: ciljaj, pucaj, kreći se. Činio je to iz dana u dan, sve dok njegovo umijeće nije nadmašilo svako očekivanje. Ali nikad nije pomišljao da će tu vještinu jednog dana koristiti da ubija ljude. Bilo je to samo zato što je Jack Ryker uvijek htio biti najbolji u svemu što počne raditi.

A sada, na prašnoj ulici Desolationa, trebalo je da sebi pokaže što je naučio i da spasi svoj život. Floyd je prvi pucao, ali je nišanio tamo gdje je Ryker bio, a ne tamo gdje se zaista u tom trenutku nalazio. Metak je fijuknuo kroz ulicu, razbivši staklo na prozoru jedne kuće.

Rykerov hitac bio je slijedeći. Tri metka gotovo istodobno sasuta u tijelo južnjačkog dezertera.

Floyd je zateturao. Prvi metak ga je pogodio u prsa, drugi u trbuh. Krv je tekla po uniformi dok je panično pokušavao ostati na nogama.

Treći metak, točno u okomici iznad prethodna dva, napravio mu mu je rupu ispod brade. Floyd je pružio ruku i opalio iz druge cijevi. Opalio je posljednji put! Prsti su mu se rašireli i derringer je pao na zemlju.

U gomili je jedna žena vrisnula. Bila je pogođena. Ryker se nije osvrnuo. Nije smio riskirati dok se ne uvjeri da je protivnik mrtav. Čučao je, ali je revolverska cijev još bila uperena u tijelo na tlu. Kraj umirućeg ležalo je njegovo oružje. Nije mu se više moglo pomoći.

Emmet i Tolbert čekali su Starkeyjevu riječ. Dvije hladne cijevi bile su uperene u Rykera. Cijeli grad se okupio iza njih. Ranjena žena bolno je jaukala. Lice joj je bilo blijedo i prestrašeno. Iza nje je neka djevojka izbezumljeno vrištala. Činilo se da je i nju okrznuo metak.

Ryker je čekao da prestanu vriskati. Starkey je progovorio tek kad se sve stišalo. Glas mu je bio miran i pun neke snage:

– Redarstveni sat počinje za petnaest minuta. Ryker će od-

sjesti u kući gospode Hall i njezine kćeri. Zadnja kuća u ulici, Rykeru. Zelena vrata. Sam kreni tamo. Ja moram s momcima završiti neke poslove.

– Frank! – povikao je mršavi Tolbert. – Zar ćemo ga samo tako pustiti da ode?

– Starkey se nasmiješio. Usne su mu bile bijele i tanke, oči crvenkaste i sjajne.

– Rekao sam da je Floyd sam podijelio karte. Čini se da je Jack dobio bolje. Bez prepiranja i daljnjih razgovora, momci! Noćas ćemo se još čuti. A sutra ujutro će Jack pogledati naše oružje. Je li tako, Jack?

Ryker klimne glavom.

– Uz to ti predlažem da večeras ne ideš u šetnju! – doda Starkey.

Trojica dezertera krenula su prema zatvoru. Tamo je bio njihov štab. Na prašnoj ulici ostavili su leš svog prijatelja.

Ljudi su se žurno razilazili. Redarstveni sat je bio najavljen.

Rykera nitko nije ni pogledao. Nikad još nije vidio toliko preplašenih ljudi na jednom mjestu.

Mirno je krenuo prema kući u kojoj je trebalo da prenoći. Bio je prašan i umoran. Rukavi košulje bili su mu poderani. Držao se savjeta starog revolveraša da ni trenutka ne smije stati ako želi ostati živ. Stoga se nekoliko minuta ranije nije štedio. Bacao se po tlu i prevrtao, imajući na umu da revolverska cijev mora biti uperena u metu.

»Dobro ciljaj, pucaj prvi i nemoj stajati.«

Zbunio ga je Floydov trik sa skrivenim revolverom. Ali vertikala rupa na dezerterovu tijelu pokazala je na kraju pravu umješnost.

Ryker je stresao prašinu sa sebe i zadovoljno produžio niz ulicu. Zaista je korisno poslušati neke savjete.

Dugovao je život tom strancu.

– Ne znam ni kako se zoveš, stranče – glasno reče, prolazeći pustom ulicom Desolationa – ali bih ti htio reći da si mi vraški pomogao. Nikad ti to neću zaboraviti!

* * *

Kuća Hallovih bila je lijepa i uredna. S prednje strane gospoda je održavala mali vrt.

Sunce je bilo nisko na zapadu. Ulice su bile potpuno puste. Starkey je mirnim glasom uspio zavesti pravu diktaturu. Bilo je dovoljno da samo spomene redarstveni sat pa da se odmah svi razbježe. Bit će da postoji neka patrola, iako je grupa u posljednja dva sata bila smanjena napol.

Voda dezertera bio je zaista neobičan čovjek. Nesumnjivo je već duboko zaglibio u zlo iz kojeg ga više nitko ne može izvući. Njegovo je uvjerenje bilo da svaki čovjek mora voditi brigu o samom sebi. Za kukavicama nije plakao.

Ali Ryker je znao da samo s mnogo sreće može doživjeti naredno jutro. Starkey nije bio budala. Pregled oružja ne može se protegnuti u beskonačnost. A što kad i to završi?

Bit će zahvalan za svaku poklonjenu minutu života.

U toku večeri mora smisliti svoje planove. S tim mislima zakucao je na vrata. Obasja ga snop svjetla i pokaže se lice že-

ne. Bila je stara, izborana i prestrašena.

– Ne! Ne više! Izišao je. Ne možete ga vidjeti.

– Koga?

– Mog Josha. Izišao je – zarežala je. – Tako ne možete do njega. Lukavo, je l' te, gospodine? Tako ga više nitko neće moći ozlijediti.

– Vi ste gospođa Hall? Ali vaš muž je...

Začuo se drugi glas i vidio jednu ruku kako staricu sklanja s vrata.

– Znam. I majka zna. Ali mozak joj se pomračio. Sve je izmiješala. To se dogodilo kad je tata... kad je umro.

– Vi ste gospođica Hall? Ja sam Jack Ryker. Rečeno mi je da kod vas imam smještaj.

– Ako je to rekao Frank Starkey, onda tako mora biti. Što god kaže taj ubojica, ljudi poslušno ispunjavaju.

Otvorila je vrata i propustila Rykera da uđe. Starica je pobjegla u kut. Vrisnula je vidjevši koliko je stranac visok.

– Ne, ne! Josha nema. Uzmite mene umjesto njega. Molim vas! Pustite da Josh ode! On ne može raditi... bez... bez svojih ruku.

Počela je jecati. Drhtala je cijelim tijelom. Kći joj je prišla i uhvatila je za ruku.

– Idi u svoju sobu, mama. Gospodin Ryker nije jedan od njih. Idi u sobu i legni. Poslije ću ti donijeti tople juhe.

– A Josh? Je li on na sigurnom?

Ryker je zatvorio ulazna vrata.

– Na sigurnom je, gospođo. Nitko ga neće ozlijediti. Nikad više. Obećavam vam.

Ove riječi su umirile staricu. Poslušno je pošla uz stepenice. Ryker je gledao za ženama. Pitao se koliko je djevojka stara. Stubište je bilo prilično mračno te je nije mogao dobro vidjeti. Imao je dojam da joj je tridesetak godina.

Kad se ponovo vratila i upalila svjetlo, Ryker se ugodno iznenadio. Djevojka je bila vrlo mlada. Ali lice joj je izgledalo umorno a oči su bile crvene od suza.

– Život u Desolationu posljednjih nekoliko tjedana ne znači radost ni za koga, gospodine Rykeru.

– Nismo se upoznali, gospođice Hall.

– Ah, da. Ja sam Elizabeth Hall. Molim vas, sjednite, gospodine Rykeru. Pripremit ću vam nešto za jelo. Morat ćete se pomiriti s onim što imamo. Život ovdje nije lak, nismo bogati. Nemamo zaliha za dulje od mjesec dana. Osim toga nisam očekivala gosta.

– Gospođice Hall, zaista mi je žao što vam smetam, ali nisam imao drugog izbora.

– Nitko nema nikakva izbora. Nema dok god su oni ovdje. Ne smijete nikamo ići, ni s kim razgovarati...

Djevojka je sjela, prekrila lice rukama i počela jecati. Ryker je sjeo kraj nje i zagrlio je.

Kroz suze je počela pričati kako su dezerteri došli u Desolation i uzeli vlast u svoje ruke. Odmah su poubijali sve one koji su im pokušali pružiti otpor. A zatim su uveli diktaturu. Donijeli su nove zakone i pravila ponašanja. Građani su imali određen sat kad su mogli u kupovinu. Muškarci su uglavnom

morali biti kod kuće. Svatko tko bi se pobunio bio bi odmah ubijen.

Svi osim Starkeyja silovali su žene i djevojke. Emmett se najviše zanimao za nju. Jednom je došao u kuću i silovao je na stubištu pred roditeljima.

– Bio je poput životinje. I gori. Zbog toga je tata odlučio sve riskirati. Ponudio je nagradu putem banke u Tucsonu. Kad smo čuli da ste ubili onu dvojicu, pomislili smo da ste vi taj plaćeni ubojica. Ali pošto ste ubili onog prokletog Floyda...

– Gospodice Elizabeth – reče Ryker, pruživši joj maramicu da obriše suze – nisam tu radi nagrade o kojoj govorite.

Odlučio je da u Desolationu nikome ne govori o svojim namjerama, kako to netko ne bi iskoristio da pridobije naklonost Južnjaka.

– Zašto ste onda došli?

– Popravljam oružje, gospođice Elizabeth. Nisam znao što se ovdje događa sve dok nisam došao. Ubili su mi konja. A onda sam ja ubio tu dvojicu koja su pokušala ubiti mene. Zatim sam sreo Starkeyja. Ostatak priče vam je poznat.

– Ali što će biti s vama kad popravite njihove puške? Mislite li da će vas pustiti da živite.

– Mogu li vas zvati Elizabeth?

– Prijatelji me zovu Lizzy. A tebi je ime Jack?

– Da – on se namršti. – Izgledam li kao budala, Lizzy?

Ona potrese glasom.

– Ne. Ali što uopće možeš učiniti?

– Teško je stvarati neke planove. Morat ću nešto smisliti.

Ona je ustala. Morala je pripremiti nešto za večeru.

– Kad si dolazio u grad... jesi li vidio...?

– Jesam – on klimne glavom. – Namjeravao sam ih skinuti, ali je baš u tom trenutku počela pucnjava. Nije više bilo vremena.

Emmet je sve to učinio. Nosi veliki nož kojim ih je masakrirao.

– Misliš na »bowie«? Težak, s dugom oštricom.

– Da.

– Mislim da su ti noževi dobili ime po Jimu Bowieu. Ubijen je u Alamu. Čuo sam da su zapravo izum njegova brata.

– Ti nam ne možeš pomoći, Jack?

– Trebalo bi ih nekako rastaviti, da ne budu svi zajedno.

– Em'ett je noćas u patroli. Ovamo uvijek dolazi oko jedanaest. Svrati i...

– Lizzy, to može biti zanimljivo. Ali gladan čovjek ne može mnogo učiniti.

– Ah, da. Imamo još malo slanine. I dosta krumpira. Jaja na žalost nemamo. Ali smo danas ispekle kruh.

Ryker joj se nasmiješi. Vidio je tračak radosti u njezinim očima. Nije joj mnogo rekao, no i to je bilo dovoljno da djevojka osjeti iskru nade.

* * *

Nakon nekoliko dana jahanja do Desolationa, topla hrana prijala je Rykeru. Lizzy mu je ponudila i viski. Nagovorio ju je da malo popije.

Uskoro to više nije bila djevojka koja mu je prije nekoliko sati otvorila vrata. Lice joj je bilo zažareno. Otišla je u majčinu sobu i vidjevši da je starica zaspala, obukla je svijetlu bluzu i

tamnoplavu suknju. Ryker je opazio da je promjenila i cipele.

– Kažeš da Emmett gotovo svake noći dolazi oko jedanaest?

Sjedili su na sofi jedno uz drugo. Ona mu nije odmah odgovorila na pitanje. Bila je uznemirena.

– Lizzy – reče Ryker, uzevši je za ruku – ono što čini taj pasji sin zaista ne ovisi o tebi. Bilo bi glupo da se pobuniš. Ne bi pomoglo. Ubio bi te smjesta. Ja sam u sličnoj situaciji. Ali ipak imamo šansu. Nije moguće da taj čovjek dvadeset četiri sata drži oružje u ruci. I on mora predahnuti, a to je trenutak koji ne smijemo propustiti. Čudim se kako to nitko dosad nije iskoristio.

Lizzy potrese glavom.

– Kad je Starkey došao u grad sa svojim ljudima, odmah je ubio šerifa i sve koji su mu pokazali zube. A zatim je naredio da svi ljudi predaju oružje. Zaključao ga je u zatvoru. Tko god to nije učinio, odmah je bio ubijen. Nitko se nije usudio pobuniti protiv naredbe. Mislim da su se svi nadali da će to proći te su skrštenih ruku sjedili i čekali.

– Ali, neke stvari čovjek mora učiniti, mora odlučno stati i nešto uraditi, reći...

– Ti ćeš tako, Jack?

Ryker klimne glavom. Uzeo je i drugu njezinu ruku i nagnuo se nad nju. Još dok je jeo, olabavio je opasač te mu je sada kliznuo s tijela.

– Čekaj, Lizzy – reče joj. – Ovo ću staviti na stol. Zasad mi neće trebati.

– Što ako Emmett dođe?

– Čak i u tom slučaju ne namjeravam pucati. Grad je tako tih da Starkeyju ne bi trebalo dugo da čuje i dojuri.Bio bih mrtav prije nego što bih se snašao.

– Ali što ako dođe?

– Ništa – tiho reče Ryker.

Ona ga je povela u svoju sobu. Ryker nije trošio vrijeme da očisti ili napuni revolver. Bila je istina ono što joj je rekao. Derringer bi ga odao da ga upotrijebi. Ostalo mu je samo da se nada da se Emmett neće pojaviti.

Čekali su do jedanaest.

– Još ga nema, Lizzy. Možda ćemo ipak imati malo sreće. Možda se uopće neće pojaviti.

Uzeo ju je za ruku. Usne su joj podrhtavale.

– Jack, jesi li oženjen? – upita ga.

– Ne. Potpuno sam sam, Lizzy. Nemam nikoga, ni oca ni majku. Niti me tko čeka kod kuće.

– Hoćeš li me smatrati bestidnom ako te nešto upitam?

– Pitaj, Lizzy.

Vani je zalajao pas. Činilo se kao da ga netko napada. Još jednom je zalajao, a onda zacvilio i umuknuo. Netko ga je sigurno udario nogom i ušutkao.

– Kad je Emmett došao i... učinio mi to... osjećala sam se grozno, beskrajno prljavo. Nisam to prije činila. Ni s kim. Zabavljala sam se s jednim mladićem, ali nije bilo ništa ozbiljnije između nas. Da je sve ostalo kako treba, možda bismo se ove jeseni zaručili. On je bio... – činilo se kao da će zaplakati – Nikolas je bio divan momak. Dobar, pristojan. Kad su ubili

šerifa, on im se prvi suprotstavio. Imao je neku staru pušku, ali je barem pokušao. Pogodili su ga u utrobu i pustili da polako umire. Kao pas, Jack.

U kući je nešto zapucketalo. Vjerovatno je sam od sebe zaškripao pod nakon dnevne vrućine.

– Moram sa sebe oprati prljavštinu koju Emmett ostavlja, njegovo prljavo tijelo, smrdljivi zadah... Ne mogu nikome reći koliko me muči i što sve moram raditi. Užasno je to, Jack.

Ponovo se čulo pucketanje poda.

– On je životinja, a ne čovjek. Nikad ne bih činila to što me prisiljava da činim, ali ucjenjuje me da će mučiti moju majku ako ga ne budem slušala. Stoga pristajem na sve, a svaki put je gore i gore. I nema kraja.

– Što mogu učiniti za tebe, Lizzy?

Ona okrene glavu u stranu. Pogledala je na zidni sat. Bilo je jedanaest i deset.

– Ne mogu reći.

Ryker je pogleda i nasmiješi se. Pokušao joj je pomoći, ma koliko to nije bilo moguće.

– Ipak mi pokušaj reći.

– Htjela bih... da legneš sa mnom... da mi pomogneš da zaboravim Emmettovu prljavštinu.

Ryker je iza svojih leđa začuo tih glas, gotovo šapat:

– Bojim se da bi oružar morao pričekati da dođe na red. Samo poslije mene.

Djevojka je vrisnula. Ryker se nije ni pomaknuo s mjesta. Nije čak ni pogledao iza sebe.

– Mislim da sam te očekivao, Emmette – reče mirno.

Na vratu je osjetio hladnu cijev.

XIII

– A sad nam pokaži prsa, djevojko.

– Jack!

– Kakav Jack! – reče Emmett, okrenuvši se Rykeru.

– Dobro ti je pošlo, ha? Nakon onog što si učinio, Frank vjerovatno ima sjajne planove s tobom. Ali da ti odmah kažem, Talbert i ja ne dijelimo njegovo mišljenje. Ja ću sada uzeti ovaj lijepi cvijet i perušat ću ga po cijeloj kući. Baš me zanima što ćeš na to reći.

Ryker je gotovo nepomično sjedio na stolici kraj peći, kamo ga je Emmett postavio. Njegov revolver je ležao na stolu. Južnjak je to opazio te je pozvao čovjeka u crnom da ga uzme.

– Emmette, mislim da bi bilo glupo da išta činim dok taj karabin držiš uperen u moju šiju.

Lizzy mu je uputila pogled pun prezira.

– Ti prokleta kukavice, Rykeru! Isti si kao i svi ostali unatoč svom hrabrom govoru.

– I ja mislim, gospođice Lizzy. Uvijek mi se više sviđalo biti živa kukavica nego mrtvi heroj.

Emmett je prasnuo u smijeh.

– Zaslužio si da kušaš malo ove arizonske piletine. Pokazat ću ti nekoliko trikova od kojih ćeš se naježiti. A budući da ti se mala toliko sviđa, za početak ću ti dopustiti da gledaš – ponovo je prasnuo u smijeh. – Ako slučajno učiniš neki sumnjiv pokret, napravit ću ti rupu u lubanji od koje se nećeš oporaviti.

– Vidiš da mi je revolver tamo, Emmette. Šarpovku sam izgubio u planinama.

– Trebalo bi da nosiš nož kao ja – pokaže na dugu oštricu »bowiea«. – Tvoj tata je dobro upoznao ovu stvarčicu, je li, Lizzy? – pakosno se nasmije.

Djevojka je šutjela. Gledala je kroz prozor. Emmett se počeo smijati, mašući karabinkom ispred Rykera.

– Ti samo šuti i uživaj u predstavi. A ti, curo, odmah se skidaj ili ću se ja pobrinuti da to učinim.

Lizzy se okrenula od dvojice muškaraca. Polako je otkopčavala bluzu. Ryker joj je na leđima vidio modrice. Bila je to posljedica Emmettova iživljavanja.

– Dobra je, ha, Rykeru? Što kažeš? Kad se malo potrudi, prava bomba!

Emmett je pružio lijevu ruku i grubo povukao Lizzynu suknju. Djevojka se nije opirala.

– Cipele i čarape ne skidaj. Sve ostalo dolje. I požuri. Nemam na raspolaganju cijelu noć za tebe, curo. Frank ne voli kad mora čekati.

Dok je Ryker mirno sjedio i gledao, Lizzy je skinula odjeću i gurnula je u kut sobe. Emmett joj je prišao bliže i ispod oka promatrao Rykera. U desnoj ruci je još držao karabin. Počeo je maltretiranjem. Djevojka je slušala i činila sve što joj je nalagao, ali ni jednom nije pogledala u njih dvojicu. Lice joj je bilo okrenuto u stranu a pogled usmjeren u mračni prozor.

Ryker je bio užasnut svojim ponašanjem. Sjedio je i promatrao mučenje bespomoćne djevojke. Emmett je poput manijaka kolutao očima, pazeći na svaki pokret mišića na Rykerovu licu.

Ryker se pomaknuo na stolici. Ruka mu je kliznula u džep u kojem je imao nešto od svog alata.

– Ništa ne pokušavaj, oružaru.

– I ne pokušavam. Čini se da mi je... samo postalo pretijesno na ovom mjestu.

Tek tada se Lizzy okrenula prema njemu. Oči su joj plamtjele od mržnje i prezira. Emmett joj gurne glavu i zahihota. Zatim podigne karabin i zamahne prema Rykeru.

– Što kažeš, Rykeru? Možda ću ti je prepustiti kad budem gotov. Ali to neće biti skoro. Inače se dulje zabavljamo. Nije li tako, Lizzy?

Djevojka je odsutno gledala u prozor. Rykerovi prsti dotakli su kožnatu kutiju s alatom. Na sreću, kad je začuo lajanje psa, pomaknuo je kvačicu tako da sad nije škljocnula. Imao je pri ruci nekoliko različitih vijaka i tri skalpela od najfinijeg čelika. Oštrice su bile opasnije od bilo kakvih škara.

Emmett je vikao na djevojku i udarao je po glavi. Sada je koristio i ruku kojom je držao karabin.

– Gledaj, oružaru, gledaj! – vikao je. – Imamo ti još mnogo šta pokazati.

Ryker je strpljivo čekao. Najdulja oštrica bila je u njegovoj lijevoj ruci.

Emmett se nije brinuo. Rykerov revolver bio je na stolu. U jednom trenutku karabin je ispao iz njegove ruke. Za čovjeka

u crnom više nije predstavljao opasnost.

Ryker je još čekao.

A onda je osjetio da je trenutak najpogodniji. Oštrica je poput plamena sijevala u njegovoj ruci... Emmett je nešto možda i vidio, ali bilo je prekasno.

Južnjak je u posljednjem trenutku uspio okrenuti glavu u stranu i izbjeći smrtonosnu oštricu. Ryker je ciljao arteriju tik ispod desnog uha, ali je promašio. Oštrica je zahvatila prednju stranu vrata.

Krv je šiknula iz rane. Djevojka je skočila s poda. Emmett je vrisnuo, pokušavajući dograbiti karabin. Ali svaki njegov pokret bio je bezuspješan. Razjarenog Rykera nitko više nije mogao zaustaviti.

Emmett se nije dao. Činilo se da ga krv koja otječe ne može oboriti na pod. Pokušao je poći prema vratima. Ryker je jurnuo za njim, ali se okliznuo u lokvi krvi i umalo pao. Mrmljajući u agoniji, dezerter je gotovo došao do vrata. Tada je za njim potrčala gola djevojka i uhvatila ga za noge.

– Miči se – poviče Ryker i rukom je odgurne s vrata.

– Oh! – prostenje Emmett.

Pao je. Izgubio je isuviše krvi a da bi se mogao održati na nogama. Učinio je još jedan očajnički pokret prema karabinu. Ali ovaj put je Ryker bio precizan.

Emmett je nepomično ostao ležati na sagu. Noga se još jednom pomaknula i to je bio njegov posljednji pokret i znak života. Zatim se potpuno umirio.

Lizzy je čučala u kutu. Bila je preplašena. Rukama je prekrila prsa. Drhtala je.

– Sad ustani i obuci se, Lizzy – tiho reče Ryker.

Očekivao je suze, histerični napad ili smijeh.

Nešto. Ali ona je ostala mirna i bezizražajna lica. Ustala je i pošla prema mjestu na kojem je bila njezina odjeća. Po tijelu je bila poprskana Emmettovom krvlju.

– Žao mi je, Jack – reče. – Pogriješila sam. Mislila sam da si kao i svi ostali. Kukavica. I smrtno preplašen.

– Da ti kažem istinu, Lizzy, nikada u životu nisam osjećao veći strah.

– Ali to te nije zaustavilo.

– Nije. Zašto se sada ne obučeš? Prehladit ćeš se.

Bilo je nekoliko minuta prije ponoći. Još nekoliko sati dvojica preostalih dezertera neće znati za smrt svoga prijatelja. Postojala je mogućnost da Ryker sve stanovnike tajno odvede iz grada dok Starkey i Tolbert spavaju. Ali to je ipak bilo isuviše opasno. Bila je dovoljna i najmanja buka da se probude. Mogao je zalajati pas ili zarzati konj.

Rykeru je preostalo da do jutra nešto smisli i obojcu ubije prije nego što mu se osvete.

– Što ćemo s Emmettom? Ako se tvoja majka probudi i pronađe ga ovdje, to bi za nju bilo užasno...

Lizzy se nasmiješi.

– Ne brini se zbog nje. Ostaje spokojna do jutra, sve dok joj ne donesem šalicu kave.

Ryker je prišao stolu i uzeo svoj revolver. Tek tada se osjećao siguran. Lizzy je stajala iza njega.

Dobro si sve to učinio, Ry-

keru. Dobro i za mene i za cijeli ovaj grad.

– Ubio sam četiri čovjeka, ako misliš da je ubijanje dobro.

– Svakako sa je dobro. Bili su prave životinje. Gori od životinja. Nijednog od njih ni u staji ne bih htjela imati.

On stavi ruku na njezino rame.

XIV

Bilo je lako ubiti Tolberta. Najlakše od petorice koju je ubio.

Ryker je ustao nešto poslije četiri.

Kad se Lizzy Hall pojavila na zatvorskim vratima, Tolbert je upravo ustajao iz kreveta. Starkey je još spavao. Lizzy je snažno zakucala.

– Tko je, do đavola?

– Emmett... On i Ryker su se pobili. Ryker je mrtav, a Emmett je opasno ranjen. Brzo dođite!

Moglo se pretpostaviti da će Starkey, čuvši da je Ryker mrtav, poslati samog Tolberta.

Kad je Južnjak otvorio vrata, djevojka je već nestala. Takav je bio dogovor. Bezglavo je jurila niz ulicu. Za njom se dizao oblak crvenkaste prašine.

– Vidi što je Emmett učinio, Tolberte! Dovedi ga ovamo! Ja ću skuhati kavu. I provjeri je li onaj pasni sin doista mrtav! – dovikne Starkey za Tolbertom. – Možda je trebalo da mu razmrskam lubanju čim sam ga vidio.

***

Lizzy Hall je ulazna vrata ostavila otvorena. Vrativši se iz zatvora, odmah je potrčala uz stepenište prema majčinoj sobi. Pola minute kasnije dojurio je za njom Tolbert. Uletio je u predvorje.

Ryker se nečujno pojavio na stražnjim vratima. Dvocjevni derringer prislonio je uz dezerterov vrat.

– Zbogom, Tolberte! – šapne i povuče obarač.

Osjetio se miris baruta i Tolbertove spaljene kose. Bio je na mjestu mrtav. Stropoštao se preko mrtvog Emmetta.

Grad se počeo buditi. Iz dimljaka se već dimilo. U buci novog dana nije bilo moguće da unutar zatvorenih zidova Starkey čuje prasak metka ispaljenog iz malog revolvera. Ryker nije htio riskirati. Kad je već ubio toliko ljudi, jedino mu je bilo važno da sve to konačno završi.

– Ostani tu! – dovikne Lizzy, vidjevši je kako viri kroz vrata na vrhu stepenica. – Tolbert je mrtav. Idem da se obračunam s Frankom.

Nije napunio revolver. Nije više bilo vremena. Ni sekunde za bacanje.

Išao je po ulici uz sam rub drvenog nogostupa. Vidio je kako ga s prozora gledaju preplašena lica građana. Nisu znali što se te noći dogodilo u Desolationu, no slutili su neko zlo.

Ryker je zastao kad mu je u vidokrug ušao šerifov ured u sklopu zatvorske zgrade. Vrata su bila otvorena.

Pokušao se sjetiti koje je oružje imao vođa južnjačkih dezertera. Dok je o tome razmišljao, automatski je izvukao svoj revolver i napunio ga.

Držeći ga u ruci, napravio je još nekoliko koraka prema zatvoru, pitajući se gdje bi Starkey mogao biti u tom trenutku.

Prilazio je sve bliže, dok se konačno nije našao nadomak vrata. Prozori su bili zatvoreni. Iznutra ga nitko nije mogao vidjeti. A sve što bi se dogodilo na vratima jasno je mogao vidjeti i držati situaciju u svojim rukama.

Svu pažnju usmjerio je na mračnu površinu vrata. Iznenada je postao svjestan da je okružen pogledima sa svih strana. Građani Desdationa u velikom polukrugu napravili su živi zid oko njega.

Zatvorska vrata bila su daleko dvadesetak koraka. S desne strane nalazila se samo još jedna zgrada i tri kuće na suprotnoj strani ceste. Ako je Starkey uspio pobjeći iz zatvora ili je čuo pucanj kojim je ubijen Tolbert... tko zna gdje bi sada mogao biti...

– Ovdje sam, Rykeru! U aleji s desne strane. Ne pokušavaj ništa, mladiću! Inače si mrtav prije nego što se okreneš!

Ryker se sledio. Ponovo se upitao koje je oružje mogao imati dezerter. Nekom zapanjujućom hladnoćom i pribranošću polako je okrenuo glavu misleći da dezerter tako neće imati razloga da puca. Prsti na revolveru nisu se ni pomakli dok je očima tražio svog posljednjeg protivnika. I oružje koje je nosio.

– »Le Mat«. Kalibar četrdeset četri.

– Gotovo si pogodio, oružaru. Četrdeset dva.

– Deset pogodaka. Konstruirao ga je Jean Le Mat u New Orleansu. Nakon toga se preselio u Pariz. Prilično popularno oružje među vojnicima.

– Da mi jedna ruka nije zauzeta, zapljeskao bih ti, Jack. Držim da si se dosada pobrinuo za Emmetta i Tolberta.

– Točno. Možeš reći da su otišli malo prije tebe, Frank.

Čovjek se slatko nasmijao.

– Dobar si, Jack! Štoviše, za mladog čovjeka vrlo dobar. Šteta što nećeš imati vremena da ostariš.

Ryker je odmjerio svoje šanse. Shvatio je da se ne nalazi u zavidnoj situaciji. Starkey mu je bio iza leđa. Već mu je davno mogao raznijeti lubanju.

Ali još je sve ovisilo o tome koje je oružje uistinu nosio dezerter. »Le Mat« nije svakidašnji revolver. I nije najprikladniji za tu udaljenost. Čovjek je zaista morao voljeti tu igračku pa da njome uspije.

– Dosta si tu stajao i razmišljao, Jack. Želim da svi ljudi Desolationa vide što se događa čovjeku koji ustane protiv Franka Starkyja. Ali ipak ću ti izići u susret. Sve će za tebe kratko trajati. I to točno nasred ulice. A nakon toga...

– Nakon toga?

– Nakon toga ću sve ovo smeće popaliti i otići. Okupit ću neke svoje stare momke i početi iznova. Šteta, Jack, što se nas dvojica nismo sreli na drugom mjestu i u drugo vrijeme.

– To ništa ne bi promijenilo.

– Sad kreni! Baci oružje i kreni! Polako i pametno. Želim da to svi vide.

Mogao je birati da umre tada i tamo ili da diše još nekoliko minuta dulje. Nije to zapravo bio nikakav izbor.

Ryker je polako raširio prste i revolver je gotovo nečujno pao u prašinu nasred ulice. Napravio je nekoliko koraka na-

prijed i postao svjestan svih lica koja su ga sa strane promatrala. Iza sebe je čuo Starkeyjeve korake.

– Tako sad je u redu, Jack. Upravo tu stani. Obećavam ti da ništa nećeš osjetiti.

– Kako to znaš, kopile?

Ryker se često nije mogao kontrolirati kad bi ga tko razljutio. Tako je bilo i sada. Bilo mu je iznad svega glupo da na tako bijedan način završi svoj životni put. Kako je samo mmogao pomisliti da će Starkey sjediti i čekati u zatvorskoj prostoriji da on dođe i ubije ga. Pogledao je prema crvenim stijenama što su se izdizale oko Desolationa.

– Vrati se!

Pogledao je preko ramena prema Starkeyju. Zanimalo ga je kome je to rekao. Protrnuo je. Lizzy Hall je brzo koračala prema njima. Gledala je dezerteru ravno u oči.

– Pokazat ću ti, prljava glupačo!

– Samo hrabro, Starkey. Povuci taj obarač i svima pokaži kako si hrabar muškarac!

Bila je četrdesetak koraka daleko od njega.

Tridesetak.

– Zaista ću pucati, glupačo!

Prvi put je Ryker zapazio da Starkeyjev glas nije savršeno miran. Poluokrenut, gledao je kako mu se djevojka približava. Bila je u bluzi i suknji koje je nosila prethodne večeri. Kosa joj je bila smotana u malu pundu navrh glave.

Ryker je zadrhtao. Htio joj je reći da se vrati i spasi svoj život, ali je znao da će tada on već narednog trenutka biti mrtav.

Jedina šansa da ostane živ bila je da se ona ne zaustavi.

Otvorio je usta.

U tom trenutku djevojka je počela mahnito trčati. Bila je udaljena još samo desetak koraka. Ryker nije progovorio.

Za to je bilo isuviše kasno?

Starkey je povukao obarač »Le Mata«.

Čovjek u crnom samo je djelomično vidio što se dogodilo. Pucanj je za njega bio znak da krene u akciju. U djeliću sekunde pružio je ruku prema desnoj čizmi i izvukao skriveni derringer.

Lizzy je zamahnula rukama kao da će poletjeti. Činilo se kao da joj se glava razletjela u tisuću komadića. Tijelo joj je zateturalo naprijed i ona je pala na prašnu ulicu.

Nije ni vrisnula.

Niti se pomaknula.

Starkey je opsovao i okrenuo revolversku cijev koja se još pušila prema Rykeru. Ali prekasno. Vidio je da se oružar naglo sagnuo, a to je značilo da je imao sakriven pištolj – »La Mat« nije bio automatski.

Rykerov revolver bio je izuzetno malen. Izgledao je poput igračke u rukama odrasla čovjeka.

Ryker je sada bio dovoljno blizu.

Nije upozoravao niti je išta govorio protivniku. Nije bilo svrhe, jer ga je namjeravao ubiti.

Starkey je počeo bezumno trčati. Prvi metak ga je pogodio u leđa. Dezerter je jauknuo. Pao je nasred ulice.

– Nemoj, Rykeru! Dat ću ti što god želiš! Nemoj!

– Želim samo jedno, Frank.

Starkey se pokušao pridignuti na lakat. – Što? Reci mi što želiš!

– Tvoj život, Frank! – reče Ryker i opali.

Metak je pogodio točno u glavu. Starkey se trgnuo i klonuo.

Jack Ryker je stajao nasred ulice i nijemo gledao u mrtvo tijelo pred sobom. Niz dugu bijelu kosu slijevala se krv. Čudio se što je iz tog blijedog, mršavog čovjeka poteklo toliko krvi.

Čuo je kako se otvaraju jedna vrata. Prilazio mu je stariji čovjek oslanjajući se na štap.

– Je li gotovo? – upitao je drhtavim glasom.

Ryker kimne glavom.

– Da, gotovo je.

***

Još istog popodneva Ryker je preko Settlementa krenuo u Tucson. Zanimalo ga je što se dogodilo s Goldburghom i njegovom bankom. Tijela dvojice dezertera još su visila na stijenama. Trojicu nesretnih građana Desolationa sugrađani su skinuli i odnijeli.

Drevna ploča s brojem stanovnika ležala je nasred puta. Pitao se koje je najnovije brojčano stanje Desolationa. I hoće li se ikad više taj grad oporaviti od Franka Starkeya i njegovih bandita.

* * *

Tucson više nije bio ono što je Ryker očekivao. Šerif Nolan ga je dočekao na konju izvan grada.

– Pretpostavljao sam da ćeš doći ovim putem, sine. Svidio si mi se od prvog trenutka te sam izišao da ti kažem da ne ulaziš u grad.

Ryker je osjećao kako gubi kontrolu nad sobom.

– Ubio sam onu šestoricu, Nolane. Želim svojih tisuću zarađenih dolara.

– Nisu tvoji, sine. Pripadaju Goldburghu. Za pokriće dugova tvoga oca.

– Taj pasji sin je sve uzeo!

– Da. I spremio se za posebnu dobrodošlicu. Nije mu se svidjelo ono što si mu pripremio u Settlementu. Ispao je prava budala.

– Ja mogu...

Šerif je držao revolver.

– Primio sam tvoj savjet što si mi ga dao za moj revolver, sine. Ne bi bilo zgodno da ga na tebi iskušam.

Ryker je osjetio gorčinu u grlu.

– Zahvalan sam ti, Nolane. Bit će da si imao dobre razloge da ovo učiniš.

– Nisam mogao dopustiti da mladić poput tebe nastrada od bijesne bankarove ruke.

Ryker klimne glavom. Pitao se kamo će krenuti i što će učiniti. Morao je zaraditi novac. Znao je oružje i sve o njemu. Sada je znao i o ubijanju. I u tome je bio dobar.

– Sve je bilo uzalud, sine.

– Ljudi u Desolationu ne misle tako, Nolane. Oslobodio sam ih terora i osjećam zadovoljstvo zbog toga. Vidjet ćemo se, šerife.

Okrenuo je konja i pošao prema zapadu. Šerif je promatrao kako se smanjuje osamljena figura jahača. Gledao je za njim sve dok mu se nije izgubio iz vidika.

KRAJ

Willy Stenton

DOBRA ŽENA

Poslije rata jedanaest zemalja Konfederacije protiv vojske »plavokaputaša« američkog Sjevera, najveće zlo bile su razbojničke družine. To je govorio jedan od najboljih učitelja horde nas žutokljunaca koji smo jahali osvajačkim putovima zapadno od velike rijeke Missouri.

Učitelja sam smio zvati i Bizonova kost uporedo s njegovim pravim imenom – Isaac Goodnight – samo zato što sam mu dopuštao da me naziva »irsko magare«, umjesto Tom O'Keefe. No, mi iz Arkansasa znali smo poštivati starijeg i pametnijeg. Ako me rat naučio baratanju prokleto dugim smith i wessonom s dodatnim kundakom, sve ostalo zabio mi je u glavu stari Isaac u toku dvije sezone lova na bizone. A čovjeku nikad dosta škole, pogotovo nama, izdancima stare doseljeničke, i prema usputnim svjedočenjima tvrdoglave obitelji O'Keefe.

Stari je Isaac naučavao da se treba kloniti moćnih a pomagati nemoćne makar morao moćne i posve ukloniti.

Ne znam točno, je li nešto trulo bilo u toj poslovici krakatog derača bizonskih koža ili ja njeno naučavanje nisam shvatio, tek ta me mudrolija došla glave.

Zapravo, još ne. Objesit će me poslije doručka zatvorski čuvar, pomoćnik šerifa i prigodni krvnik – bikoglavi div Millo Peterson. Svečano to kani učiniti nakon što mi je skuhao kavu i od Meksikanke kraj zida groblja za četvrt dolara otkupio jutrošnje tortilje.

Razumljivo je svima da bezvoljno pijem kavu, iako smo mi O'Keefejevi poznati po prždirljivosti. Kava je kiselkastog okusa jer se najprije usp-

ljesnivila, pa je naknadno prepečena. No, moji domaćini smatraju da je i takav obrok predobar za klipana čije će se čizme uskoro klatiti dvije stope od crvenkaste zemlje.

A za tu moju sasvim kratku perspektivu, krivi su članovi bande braće Yonger. Bila je to grupa bivših vojnika, poput mene, koje su Yongerovi okupili oko sebe, uglavnom s ciljem da pljačkaju.

Jahao sam tjednima na zapad od Santa Fea i nisam dakako imao pojma da će se tragovi kopita mog izdržljivog konja (uhvatio mi ga je lasom Isaac Goodnight), izmiješati s tragovima hrpe jahača oko braće Yonger. Nisam znao ni to da su oni u ovoj zabiti, što se naziva San Martin po utemeljivaču najvećeg obližnjeg ranča Martines, opljačkali jedinu bankarsku kuću.

Naknadno mi ju je pokazao pomoćnik šerifa, ovaj zlobni bikonja Peterson koji se sada preznojava u drugom kraju rešetkama pregrađene prostorije.

– One zgrade u kaktusovoj šumici, to je ranč gospodara Josepha Martinesa – tumačio mi je Peterson, dok sam se svezan kao nežigosano tele klatio na polumrtvom konju. Pri tom, šaketinom me maznuo preko potiljka.

– A ovo je ugledna bankarska kuća San Martina, koja ti je već otprije poznata jer ste je ti i tvoji pobratimi prije tri dana temeljito ispraznili.

Slijedio je nov udarac.

– Više mi liči na kolibu. Bankarsku kolibu...

– Još smo i duhoviti, je li skitnico? – konverzirao je jezikom i šakama zakleti šerifov pomoćnik.

– Koliba ili palača, svejedno. Zlato u njoj je zlato gazde Josepha Martinesa. On ne dopušta da mu vojničke protuhe nekažnjeno odnose zlato. I što je još značajnije: u banci je za šalterom radio moj mlađi brat a sad guta zrak na dvije prekobrojne rupe. Kroz stražnji prozor upucao ga je s leđa jedan od bandita. Možda je jadni brat u toku moje potjere za vama razbojnicima već i preminuo. Zato ćeš ti odvisiti svoje...

Iz prašine su me podigli ostali sudionici potjere. Kažu pomoćniku šerifa da me ne mlati više jer oni žele, nakon što su tri dana žuljali stražnjice u sedlu, bar jednog razbojnika dovesti pred porotu. Više-manje u jednom komadu. Od Petersonovih je udaraca svakom manje žilavom momku prijetila opasnost da mu se glavurda odvoji od trupa.

Porotnici u San Martinu dijelili su opće uvjerenje članova potjere o mojoj krivici. Zato se sad znoji suludi Millo Peterson. Mora na svoje kovačke ručetine navući kožnate rukavice u kojima će mi slasno stegnuti omču oko vrata.

Polovica članova porote imaju prezime Martines, ostatak su bili njihovi kauboji i jedan mjesni pijanac.

Moja priča o nedužnosti i na silu izmijenjenom konju te o poštenju svih iz plemena O'Keefe samo ih je nasmijala. Ta kopilad zaista je žalila za depozitom zlatnih zrnaca. Njihov gnjev podjarili su i odmetnici s kojima me neprestano miješaju. Ubiše im dva člana potjere. Zato su je-

dini svoj ulov – mene – čvrsto naumili poslati u vječna lovišta.

Uzalud sam im govorio kako sam na onog momka u južnjačkoj uniformi naišao u guduri kraj polumrtvog konja. Na pola milje sam vidio da je čovjek teško ranjen, puzao je oko rasedlane rage čiju pasminu nisam prepoznao ispod tri sloja skorene konjske pjene. Puška i remen s koltom ležali su odbačeni u pješčaru do kopita jadne životinje. Tip je jednom zdravom rukom domahnuo, traživši pomoć. Molio je vode.

– A što ste vi učinili, stranče?

– Rekoh mu da sam s vodom tanak, ali da imam gutljaj-dva. Pitao sam ga i gdje je ranjen...

– A niste se zapitali tko ga je ranio i zašto tako bezglavo bježi?

– Ne, gospodine. Mi u Arkansasu odgojeni smo da ne zapitkujemo suviše. To može biti vrlo nezgodno po vlastiti skalp.

– Tvoj ćemo već oguliti! Ha-ha-ha! – Cerekali su mi se iz publike.

Opet uzalud ispripovijedao sam glasno i jasno kako me uvjerenje da smo dužni pomoći nemoćnima (do vraga s mojim učiteljem), natjeralo da sjašim i nagnem se nad lice nepoznatog i cijev njegovog dvocjevnog malog derringera. Očito ga je skrivao u čizmi.

Da se razumijemo, crvenokosi, ništa osobno protiv tebe. Ne potežem na druga po bivšoj uniformi ali...

Tako me oslovio i na tren derringerom pokazao na mog konja i svoju iscrpljenu ragu.

– Žuri mi se. Ti, vidim jašeš polako. Vodu ti neću oduzeti. Najviše ćeš je trebati za tvog »novog« konja. Za dan-dva oporavit ćete se obojica od šoka. – Tako mi je govorio.

– Kako to da vas nije razoružao, stranče?

– Još gore, oduzeo mi je streljivo pa sam milju trčao za njim i u pijesku skupljao svoje metke. Tip ih je pomalo odbacivao za sobom.

Na kraju istrage Joseph Martines, vlasnik ranča, sjedeći sa strane, zaželi znati zašto sam nastavio jahati u pravcu iz kojeg je došao momak, koji je vješto odglumio ranjenog. I zašto sam vukao izrabljenu ragu.

– Zato jer mi O'Keefe cijenimo konje i uvijek idemo svojim pravcem.

Mogao sam biti i ljubazniji, ali baš takav oštri odgovor svidio se lokalnom gazdi. Oslobođen sam optužbe za pljačku banke uslijed nedostatka dokaza i ujedno osuđen za krađu konja. Iscrpljena raga bila je poroti dovoljan dokaz. Dakako, pripada ranču »Martines«. To dokazuje i žig na sapima preživjele životinje – nevješto izrezbarena mačeta kako presijeca debelu crtu. Nečiji vrat, možda.

Sudac iz klana Martinesovih lupio je drvenim batom po šanku iza kojeg je sjedio na visokom tronošcu. Nije se imalo što više reći. Od Stjenjaka do Floride u naše doba konjokradice vješaju, ako vlasnik ukradenog konja ne zaželi drugačije. A vlasnik ranča Martines nije imao posebnih želja.

Do vraga s njim, do vraga s ovim ušljivim gnijezdom u kojem bijele meksikanske kokoši cijene više od vrata bijele protuhe s Istoka. Do vraga i s onom

braćom Yonger s kojima je jahao tip što se poslije pljačke tako nesmotreno snabdjeo lošim konjem i na kraju odmaglio na mojem dobrom konju. Da, k vragu i životni učitelji tipa moje Bizonove kosti. Više mi ne trebaju ni prvi, ni drugi a ni oni treći...

U ustima mi još stružu loše smljevena zrnca kiselkaste kave a ručetine lokalnog krvnika već mi stežu laso nisko pod loše obrijanom bradom. Pri tom je konj na kojeg sam naopačke posađen dozlaboga nemiran pa me Peterson steže ručetinama za vrat dok mi navlači »kravatu« tako žestoko da prijeti opasnost mog kraja još na sapima konja.

Žmirim od blještavila sunčanog jutra, jer su u San Martinu zatvor sagradili s puškarnicama umjesto prozora. Peterson me tješi: neće to još dugo.

Iz dostojanstvenog mira i oduzetosti, u kakvu može zaći jedan O'Keefe koji se pomirio s ovim svijetom, bude me povici. Gledaoci se smiju. Jedan tip dojahao je subočice skupini za vješanje i svojevoljno mi prevodi riječi izrečene španjolskim.

— Jedna stara pueblo-Indijanka želi te za muža. Hi! Hi! — Reci joj da može probaviti popijenu tekilu uz moj humak na vašem groblju.

— Ne shvaćaš, amigo. Ako se neka žena želi udati za konjokradicu osuđenog na smrt, time ga žena spašava od vješala. Hi! Hi!

Jest, točno. I ja sam čuo za takav narodni zakon još dok sam posve golobrad jahao za generala Leeja.

Pomoćnik šerifa pozelenio je od korijena kose do dijela volovskog vrata koji mu završava u prljavoj marami. Učinilo mu se da će me izgubiti. Sve sređuje odlučni muški glas iza mojih leđa. Ne vidim tog čovjeka, jer u mom položaju ne možete okretati glavom. Glas veli da se spomenuti zakon ne može primijeniti na Indijanku i bijelog džentlmena. Glas jednog Martinesa brine se o moralu jednog O'Keefeja. Što bi, naime, rekli moji u Arkansasu da dočuju kako me umjesto vješala priženila stara Indijanka. Nije li bolja sudbina jednog džentlmena da odvisi?

Mene nitko ništa ne pita. Osjećam kako su mi usta sůha. Nemirni konj podamnom premješta se sa sve četiri i polako me davi!

— Tada ga ja uzimam za muža! Sve dok nas dvoje bog ne razdvoji. Amen!

Ovi se ne šale, primorali su bikonju od šerifa da otpusti svoju omču i okrene me u smjeru kreštavog ženskog glasa. Ne vidim ništa određeno na licu žene u crnom osim što me onim što ima sprijeda, znate već čim, potsjetila na žensko biće suprotno od daski sličnih engleskih pjegavih djevojaka uz koje sam stasao. Možda na Španjolku ili Talijanku.

Neki među Martinesovima (očito su svi poženjeni) govore da je žena udovica ne znam koga, a djevojačko joj je ime Maria Givan. Dijete je još jedne od tisuća obitelji što preko Atlantika već tridesetak godina kao mravi hrle u ovu divljinu.

Njen čudnovati (a za me čudesni) reski engleski potvrđuje kazivanje — još nije ni svladala

naš domaći govor. Ta je gospa zatražila da nas odmah vjenčaju i u tu svrhu sam na mig najglavnijeg Martinesa skinut niz rep nemirnog konja. Umjesto toliko važnog »da« za obred koji je sad bio na redu, ja glasno gutam nakupljenu pljuvačku i kavinu kiselinu da sam morao pognuti glavu. Svi to prihvaćaju kao moj pristanak. Svećenik me upitao jesam li ja nedaj bože protestant, jer kako će tada... No, nitko u San Martinu više neće dobiti ni jednu moju nesmotrenu izjavu. Odričem glavom vezu s protestantstvom, mjerkam usput svoju udovicu. Hoću reći: udovicu koja mi postaje suprugom.

Nju zanima samo obred vjenčanja kraj vješala a mene njena crna kosa, odlučne lične kosti i maslinasta put. Martinesovi su zadovoljni. Čini mi se da su izračunali kako uštеđuju trošak za moj pokop i brigu za budućnost mlade udovice. Kao što rekoh, čini se da su svi oženjeni a udovičine stroge kretnje, stas i ćud očito ne bi odgovarale karakteru posla u jednom od njihovih saluna za razonodu. Da, Martinesovi ne drže ni ovce o kojima bi se ova doskora udovica mogla brinuti. O stadima rogate stoke nadomak zatvoru nitko ne zna bolje brinuti od domaćih vaquerosa. Tako smo vjenčani i izgnani iz San Martina.

Ni četvrt sata poslije neuspjelog vješanja, Maria je znala sve o meni. Tko sam, odakle i da zaista ne jašem za braću Yonger, te da su me mama i stari lovac na bizone odgojili da ne budem pljačkaš makar sam iskusio krvavi rat.

Dok sam pričao Maria je poskidala sa sebe crne prnje: na sebi je imala kožnu suknju, (čizme je već imala na nogama), i široki meksikanski poncho preko posve ispunjene grube košulje. Moja se dosadašnja hladnokrvnost istopila u vruću želju. Bogme, samo rasne djevojke u staroj domaji nas O'Keefejevih kriju takve i tolike draži. Džentlmen kakav sam već po prirodi, izjavih svojoj iznenadnoj supruzi osjećaje žarke ljubavi.

O Mariji odskora O'Keefe doznao sam međutim dvije stvari:

— Odlazimo odmah iz ovog usranog gnijezda! Ovaj prsten kojim sam već dva puta vjenčana prodat ćeš za mazgu i konja. Tako je jeftinije. Ja ću na mazgi. Tvoje sedlo i oružje klan Martinesovih ti blagonaklono poklanja ako se do podneva pokupimo. Crkli, dao bog!

To je bila prva stvar.

— Ne! Rekla sam ne! — Moja Maria O'Keefe izvlači odnekud oštri nož brzinom gotovo jednakom onoj kojom ja povlačim iz pojasa svoj dugocjevi smith i wesson. Kaže mi da će bračne dužnosti i ugode uslijediti tek nakon što se dočepam braće Yonger ili bar jednog od njih. Dužni su joj isplatiti ošmi dio blaga iz ovdašnje banke-kolibe...

Njen pokojni prvi muž jahao je za Yongere i prije pljačke stigao s Marijom u San Martin da »omekša« situaciju i otkrije najranjivije mjesto u zaštitnom sistemu banke. Kad je započeo vatreni ples po njegovim uputama, ona, Maria osobno je vidjela jednog bandita kako joj je ustrijelio muža.

– Taj bijedni lopov je takvu smrt i zaslužio. Dobio me za ženu, obećavši mi svu dobit upravo od te pljačke. To će biti moj miraz za ovaj naš brak. Zato ćeš ti najprije dohvatiti braću Yonger. – Mjerila me ispod oka:

– Ti to možeš učiniti O'Keefe. Za tvoje i moje dobro.

– O. K. Jašemo na sjever za njima!

– ...Na jug, prema meksičkoj granici!

Vrijeme je već da toj ženi pokažem kako mi O'Keefe baš nismo prave babe, iako se tu i tamo dajemo na silu privjenčati.

– Čuj, ženo. Ja najbolje znam kamo je taj ušljivi bandit i konjokradica...

– Čuj ti, nestrpljivo irsko magare! (Govori kao moj učitelj Bizonova kost). Ja znam gdje se raspršena banda opet mora sastati nakon zavarane potjere. Na jugu, odmah poslije granice. Tamo će i dijeliti plijen. Tamo ćemo s pomoću tvojih pucaljki dobiti moju osminu, više nećemo tražiti. Zaklela sam se da ću dobiti moju udovičku odštetu i miraz a u našem starom kraju zakletva je... zakletva. To sve ne znači da sam manje nestrpljiva nego što si ti. No, u mom starom kraju sve dobre i poštene žene moraju mužu donijeti miraz, a ja ti želim biti dobra...

U PRIPREMI:

Dan Roberts:
DUGA SABLJA

AKO VOLITE STRIP, ONDA JE TO...
strip
magazin
PREMIJERA DOMAĆEG STRIPA
KAJ$_2$O